Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 286 (20. 254) • 1988 йил 13 декабрь • сешанба Баҳоси 3 тийин.

Қардош арман халқи бошига тушган оғир мусибат туфайли бутун совет халқи 10 декабрь куни чуқур мотам тутди. Айни пайтда совет интернационализми байроғи остида жипслашган турли миллат вакиллари ўзларининг жафокаш қардошларига ёрдам қўлларини чўзиб, ўша заҳоти оёққа турдилар. Ҳозирнинг ўзидаёқ ўзбекистонлик ватанпарварлар ҳам Арманистонга етиб бориб, мудҳиш зилзила оқибатларини тугатиш, кулфатда қолган қардошларга ёрдам бериш ишида ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Республикамиз аҳли — ёшлар дейсизми, катталарми, эркаклар ё аёлларми, шу кунларда арманистонликларга нима биландир кўмакдош бўлишга, улар қалбидаги мислсиз ғам-аламни енгиллатишга интилмоқдалар.

АРМАНИСТОН МУСИБАТИ—ҲАММАНИНГ ҚАЙҒУСИ

М. С. Горбачевнинг Арманистон ССРда бўлиши

Арманистон диёрига жуда оғир мусибат тушди. Ленинакан ва Спитакнинг бурқсиб турган вайроналари, Кировакан ва Степанаваннинг бузилган иморатларидан ҳосил бўлган уюмлар, бошпанасидан маҳрум бўлган минглаб оилалар исиниш учун ёққан тунги гулханлар шу мусибатнинг даҳшатли манзарасидир. 700 мингдан кўпроқ аҳоли яшайдиган территорияни қамраб олган табиий офат ўн минглаб кишининг ёстиғини қуритди, минглаб кишиларни жароҳатлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев одамлар бошига тушган изтиробли, қайғули кунларда фалокатзадалар билан, уларнинг қариндош-уруғлари ва ёр-биродарлари билан ҳамдард бўлиш учун 10 декабрь куни Арманистонга келди. У Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, Д. Т. Язов ўртоқлар билан, Сиёсий бюро комиссиясининг бошқа аъзолари билан, шунингдек Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари С. Г. Арутюнян билан биргаликда Ленинакан шаҳридаги қутқариш ишлари қандай бораётганини кўздан кечирди.

Ленинакан шаҳрига кириб борилиши биланоқ, аэропорт йўлидан ўнг ва сўлда вайрон бўлган уй-жой бинолари, жамоат бинолари ва маъмурий иморатлар, саноат корхоналарининг вайроналарига, маймашиб ётган темир-бетон конструкцияларга, ўтда ёнган ерда пайдо бўлган ёриқларга кўзингиз тушади. Кранлар, бошқа машина-механизмлар ишламоқда, юзлаб ва минглаб одамлар ўз ёр-биродарларини қутқариб олиш учун вайроналар орасини кавлаб юришибди.

М. С. Горбачев шундай вайроналардан ҳосил бўлган уюмларнинг ёнига келади, уни кўпгина кишилар ўраб олишади, кўзлари ёшга тўлган аёллар ўз қариндошларининг ҳалок бўлганини айтиб ёрдам сўрайдилар. Эркаклар баланд овоз билан: «Аввало техника керак! Кучли кранлар етишмаяпти!» деб бақирадилар. Бу ерда жафокаш Ленинаканда кўз билан кўрган нарсаларни сўз билан ифодалаб бўлмайди, дейди М. С. Горбачев. Биз ҳаммамиз, бутун мамлакат сизларнинг мусибатингизга шерикмиз. Ҳеч шубҳа қилманглар: тўла-тўкис зарур ёрдамни бериш учун ҳамма иш қилинади. Ҳозирги энг асосий вазифа қутқариб қолиш мумкин бўлган ҳамма одамларни қутқаришдан иборат. Болалар билан аёлларни имкони борича тезроқ кўчириш керак. Грузияда, Краснодар ва Ставрополь ўлкаларида, бошқа районларда уларни жойлаштириш учун ҳозирнинг ўзидаёқ 50 мингта жой тайёрлаб қўйилди. Эркаклар шу ерда қолиб, вайроналардан тозалашда қатнашадилар, деб умид қиламан.

Яна бир жойга бориб тўхталдилар. М. С. Горбачев, бошқа раҳбарлар одамларни юпатиб, Ленинаканга, табиий офатдан шикастланган бошқа шаҳарларга зудлик билан ёрдам бериш учун нималар қилинаётганини гапирадилар. Бугуннинг ўзидаёқ аэропортга турли юклар ортилган 80 тага яқин транспорт самолёти етиб келди, яна ўнлаб самолётлар осмонга кўтарилган ёки уларга юк ортилмоқда, барча иттифоқдош республикалар шошилинч ёрдам бермоқдалар. Уралдан, Сибирдан, Камчаткадан ёрдам юборилмоқда. Эртагача бу ерда қарийб 500 та кран бўлиши керак. Врачлар ва бошқа мутахассислар, дори-дармон, чодир, кўрпа-тўшак жойланган самолётларни дунёдаги кўпгина мамлакатларнинг ҳукуматлари, халқаро ташкилотлар юборишмоқда. Автомобиль ва темир йўллар асосан тикланди, зарар кўрган кишиларни озиқ-овқат, дори-дармон, муваққат турар жой, кийим-кечак ва пойабзал билан таъминлаш, энергия ва сув таъминотини, алоқани йўлга қўйиш чоралари кўрилмоқда.

Учрашувдан бири вақтида вайроналар орасида қолган одамларни қидириш учун келган француз қутқарувчиларидан бири Михаил Сергеевичга яқинлашади. М. С. Горбачев кулфатда бизга ёрдам беришга келган кишиларга самимий миннатдорчилик билдиради. Бошқа бир қанча мамлакатлардан келган кишилар ҳам ишга киришганлар, умуминсоний бирдамликнинг олийҳимматлигини бундан ҳам яққолроқ ифодалаш қийин.

Йўлнинг икки бетида, вайроналар орасида тез ёрдам пунктлари ўқтин-ўқтин кўзга ташланади. Е. И. Чазов муҳтож бўлган барча кишиларга врачлик ёрдами уюштирилганини гапириб беради. Шу ернинг ўзида бир неча операцияхоналар, ташкил этилган, тонна-тонна даволаш материаллари келтирилмоқда. СССР соғлиқни сақлаш министри ўз қариндош-уруғлари ва ёр-биродарларидан жудо бўлган арман врачлари энг фожиали вазиятларда ҳам ўз бурчини фидокорона бажараётганликларини гапириб беради.

Қутқарув ишлари давом этаётган ҳамма жойларда солдат ва офицерларни кўриш мумкин. Совет жангчилари уюмларни олиб ташлаш билангина шуғулланмай, тартиб ўрнатишда ёрдам бермоқдалар, йўлларни қайта тикламоқдалар, чодирлар қурмоқдалар. Дала ошхоналарида иссиқ овқат пиширилмоқда.

Шу куни Ереванга етиб келган М. С. Горбачев амалий кенгаш ўтказди, унда фалокатзадаларга ёрдам беришнинг зарур чора-тадбирлари муҳокама қилинди. Ҳозир энг долзарб вазифани — одамларни қутқариш вазифасини ҳал қилиш ҳақида ўйлаш керак. Айни вақтда вайрон бўлган шаҳарларни тиклашга ҳозирлик кўриш лозим. Бошимизга катта кулфат тушди, кўп қурбонлар берилди. Бироқ қардош Арманистонни қўллаб-қувватлаш учун барча республикаларнинг ялпи куч-ғайратлари билан ҳамма иш қилинади.

Кенгашда Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, Д. Т. Язов ўртоқлар, Компартиялар Марказий Комитетларининг биринчи секретарлари: Арманистондан — С. Г. Арутюнян, Озарбайжондан — А.-Р. Х. Везиров, Грузиядан — Д. И. Патиашвили, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Ю. П. Баталин, Л. А. Воронин, Б. Е. Шчербина, ВЦСПС раиси С. А. Шалаев, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари В. И. Мироненко, СССР министрлари, Арманистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Г. М. Восканян, республика Министрлар Советининг Раиси Ф. Т. Саркисян қатнашдилар.

(ТАСС).

М. С. Горбачев Ленинаканда одамлар билан суҳбатлашмоқда.

ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

ҚАРДОШЛИК ЁРДАМИ

12 декабрь куни Арманистон ССРдаги зилзила оқибатларини тугатишга ёрдам берувчи Ўзбекистон ССР комиссиясининг мажлиси бўлди.

Табиий офат рўй берган районларга бориб келган комиссия раиси — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Қ. Х. Маҳамадалиев мажлис аҳлини вужудга келган аҳвол билан таништирди. Республика қардош Арманистонга ёрдам бериш юзасидан кўрган дастлабки тадбирларга баҳо берилди, ҳозир Арманистон ССРга мутахассислар группаси жўнаб кетди, техника, материаллар, кийим-кечак юборилди. Ҳамма ерда маблағ тўпланмоқда, ҳозиргача 2,8 миллион сўмлик банк операциялари бажарилди. Бу маблағ 700412-счётга ўтказилди. Меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари, айрим гражданлардан маблағлар ҳамон келиб турибди.

Мажлисда турли министрликлар, идоралар, саноат, қурилиш ҳамда транспорт корхоналари, жамоат ташкилотлари кўраётган барча тадбирларни аниқ-пухта мувофиқлаштириб туриш зарурлиги таъкидланди. Биринчи навбатда уюмларни тозалаш, тиклаш ва қурилиш ишларини авж олдиришга ҳозирлик кўриш билан боғлиқ техника талаб қилинмоқда. Экскаваторлар, қудратли кранлар, бошқа механизмлар зудлик билан самолётларда етказиб берилмоқда.

Қурилиш-монтаж поездлари жадаллик билан тузилмоқда, зилзиладан зарар кўрган Ленинакан ва бошқа аҳоли пунктларидаги бўлажак қурилишларда ишнинг асосий ҳажми ана шу қурилиш-монтаж поездлари зиммасига тушади.

(ЎзТАГ мухбири).

Наманганликлар— 700412-счётга

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»НИНГ ЖАМОАТЧИЛИК ҚАБУЛХОНАСИГА ҚЎНҒИРОҚЛАР

— Биз арманистонлик биродарларимиз бошига тушган кулфат — вайронагарчилик келтирган зилзила тўғрисидаги хабарни қайғу-алам билан эшитдик, — дейди Наманган атлас шойи газламалар бирлашмаси партия ташкилотининг секретари Мунаввар Шарипова. — Шу кунлёқ корхона ишчилари, мутахассислари ўзаро келишиб, бир кунги ишлаб топилган 15 минг сўм иш ҳақини ёрдам фондига ўтказишга қарор қилдилар.

— Мен Иттифоқ миқёсидаги шахсий пенсионер Мелихон Иброҳимоваман. Арманистонликларга пенсиямдан 50 сўм пул жўнатмоқчийдим...

— Алло! Мен 142-механизациялашган кўчма колоннада дурадгор бўлиб ишлайман, — деди Тоҳиржон Дарвешов.—Бир кунлик иш ҳақим — 6 сўмни кимга топширсам экан, деб сўрамоқчийдим...

— Наманган шаҳар, 3-Норин кўчасидан пенсионер Мамажон Мусаевман. Пенсиямдан 10 сўмни арманистонликларга юбормоқчиман. Улуғ Ватан уруши йилларида улар билан бирга қон кечиб Ватанимизни ҳимоя қилганман. Шу йилларда уларнинг кўпчилиги билан дўстлашиб, худди қариндошлардек бўлиб қолганман.

Яна телефон жиринглади. Шойи, тикувчилик бирлашмалари, машинасозлик заводи, Наманган қурилиш бошқармаси, шаҳар турар-жой бошқармасининг ремонт қурилиш участкаси, «Мясомолпром» автобазаси ва бошқа бир қатор коллективлар ҳам бир кунлик иш ҳақларини арманистонликларга юборишга қарор қилганликларини маълум қилдилар.

Ш. ХОЛМИРЗАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

М. С. ГОРБАЧЕВнинг

Марказий телевидение ва Арманистон телевидениеси мухбирлари билан суҳбати

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев Ереванда жўнаб кетишдан аввал Марказий телевидение ва Арманистон телевидениеси мухбирлари билан суҳбатлашди.

Савол: Михаил Сергеевич, сиз офат районларига қилган сафарингиздан қандай таассурот олдингиз?

М. С. Горбачев: Оғир мусибат... Катта фожиа. Бошига кулфат тушган, ёр-биродарларидан жудо бўлган қанчадан-қанча одамларни, бутун-бутун оилаларни кўрдим. Шу икки кун ичида кўрган ҳамма нарсаларим мени ларзага солди.

Бунга инсонларча чидаш қийин, мутлақо чидаб бўлмайди. Шу боисдан ҳам мана шундай мусибатга тушган оилаларга, бутун арман халқига мамлакат раҳбарияти номидан, ўз номимдан, бутун халқимиз номидан яна бир бор жуда самимий, сидқидилдан ҳамдардлик билдирмоқчиман. Одамларимиз ҳамма нарсани жуда дилга яқин тутишларини арман халқи ҳозирнинг ўзидаёқ сезиб олганини айтмоқчиман. Бутун мамлакат оёққа турди. Ҳар бир киши ёрдам бериш учун қўлидан келган ишни қилишга тайёр.

Жуда хафа бўлдим, кўрган нарсаларим мени изтиробга солди. Мана, биз бугун 20 минг кишилик шаҳарча — Спитакда бўлдик. Бутунлай вайрон бўлибди, Ленинакан шаҳридан ҳам деярли ҳеч нарса қолмабди. Уларнинг ҳаммаси — жуда қайғули манзара. Аммо менинг билишимча, Ленинакан шаҳрининг ташқи дунё билан алоқаси узилган, аэропорт вайрон бўлган, темир йўлнинг иши тўхтаб қолган, катта йўллар ҳам ишдан чиққан энг оғир пайтда, биринчи тунда, дастлабки соатлардаёқ Ереванда — врачлар, ишчилар, қурувчилар, ёшлар, айниқса медицина факультетларининг студентлари мана шундай вазиятда зудлик билан ҳаммалари одамларга ёрдам бериш учун у ерга жўнаб кетдилар. Учувчилар зим-зиё қоронғида самолётларни қўндириб, оғир ярадорларни ташиб кетдилар, улар Ереванда операция қилиниб, жонлари омон сақлаб қолинди. Мана энди мен умумий кулфатда ёрдам бериш учун астойдил, зўр самимият билан интилаётган бутун мамлакатни кўриб турибман, барча кишиларимиз учун фахрланяпман. Биноббарин, халқларимизнинг меҳри дарё, уларда зўр маънавий куч бор!

Н. И. Рижков раҳбарлигидаги комиссия Н. Н. Слюньков, Д. Т. Язов, ўртоқ Рижковнинг уч ўринбосари иштирокида, Арманистон республикаси раҳбариятининг иштирокида ҳозиргача катта иш қилганини, ҳамма йўллар очилганини айтиб ўтмоқчиман. Энди техника, зўр ёрдам кела бошлади, барча ресурслар, ҳамма-ҳаммаси бор. Ҳозир ишни ташкил этиш ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. Аввало ҳали ҳам тагида кўп тирик одам босилиб ётган вайроналарни тезроқ йиғиштириб олишда ёрдамлашиш керак. Чунки ҳар куни вайроналар остидан одамлар чиқариб олинмоқда. Мен уларнинг баъзилари билан учрашдим. Шу сабабли ҳали тирик одамларни қутқариб қолиш — ўртага қўйилган биринчи вазифа ва қилинаётган биринчи ишдир. Ҳалок бўлган кишиларни ҳам эҳтиёт қилиб чиқариб олиш, улар билан видолашиш керак. Бу — табиий нарса.

Ҳозир соат 8 гача бу ерда 700 та, яна бир кундан кейин 900 та кран мана шу вайроналарни йиғиштира бошлайди.

Ҳозир ҳамма нарса амалий иш соҳасига ўтди. Кечаю кундуз ишламоқдалар.

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев 11 декабрда кун бўйи яқинда рўй берган зилзила зонасидаги Кировакан ва Спитак шаҳарларида бўлгандан кейин Ереванда Москвага жўнаб кетди.

Аэропортда уни Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, Д. Т. Язов, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари С. Г. Арутюнян, республика Олий Совети Президиумининг Раиси Г. М. Восканян, Арманистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ф. Т. Саркисян, бошқа ўртоқлар кузатиб қолдилар.

* * *

М. С. Горбачев учиб кетиш олдидан Арманистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари, Арманистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, республика Министрлар Совети Президиумининг аъзолари билан учрашди.

* * *

11 декабрь куни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев Ереванда Москвага қайтиб келди.

(ТАСС).

ДЕЛЕГАЦИЯ ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, СССР Олий Совети депутати Р. Н. Нишонов бошчилигидаги СССР парламент группасининг делегацияси 12 декабрда Москвадан жўнаб кетди. Делегация Арабистон парламентлараро иттифоқининг таклифига биноан Сурия, Иордания ва Ироққа боради.

Аэропортда делегацияни СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси, СССР парламент группасининг раиси Ю. Н. Христораднов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

СССР парламент группаси Сурияга келди

ДАМАШҚ, 12 декабрь. (ТАСС). Араб парламент иттифоқининг таклифига биноан СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов бошчилигидаги СССР парламент группаси делегацияси бугун бу ерга келди.

Аэропортда делегацияни Араб парламент иттифоқи Бош секретари Абдурраҳмон Бурауи, унинг ўринбосарлари Нуриддин Башкож ва Аҳмад Муқойис, Сурия Араб Республикаси халқ кенгаши (парламенти) араблараро ва халқаро ишлар комиссияси раисининг ўринбосари Исмоил Абдул Ғани, сириялик бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида СССРнинг Сурия Араб Республикасидаги муваққат ишлар вакили И. А. Мелихов бор эди.

ЧИНГИЗ АЙТМАТОВГА БАҒИШЛАНДИ

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин ва СССР Давлат мукофотлари лауреати, ёзувчи Чингиз Айтматовни таништириб ўтиришга ҳожат йўқ. Машҳур адиб 60 ёшга тўлди. 12 декабрь куни Тошкентда бўлган илмий сессия шу санага бағишланди. Сессия Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Пушкин номли тил ва адабиёт институтида бўлиб ўтди.

Сессияни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Э. Ю. Юсупов кириш сўзи билан очди.

Сессия қатнашчилари — адабий танқидчилар, филологлар, санъатшунослар Чингиз Айтматов кўп қиррали ижодининг, ижтимоий фаолиятининг турли жиҳатларини муҳокама қилдилар, қардош қирғиз халқининг ажойиб фарзанди — ёзувчига бағишланган янги тадқиқотлар билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

(Адиб ҳақидаги материалларни газетанинг 4-саҳифасида ўқийсиз).

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советидан

11 декабрь куни ИЛ-76 ҳарбий-транспорт самолёти Ленинакан шаҳридаги (Арманистон ССР) аэропортга кириб бориш пайтида ҳалокатга учради. Зилзила оқибатларини тугатишда қатнашиш учун Ленинаканга йўл олган экипажнинг 9 аъзоси, 69 нафар ҳарбий хизматчи ҳалок бўлди. Қардош арман халқига ёрдамга шошилган ва совет кишиларининг мангу миннатдорчилигига сазовор бўлганларнинг қариндош-уруғлари ва ёр-биродарларига қайғу-алам билан чуқур ҳамдардлик изҳор қиламиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ҲАМДАРДЛИК ТЕЛЕГРАММАСИ

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети Югославия халқларининг эзгу хоҳиш-иродасини адо этиб, Арманистондаги зилзиладан жабр кўрган кишиларга дори-дармон етказиб беришга отланган Югославия транспорт самолёти экипажи аъзоларининг Ереван шаҳри районида 12 декабрь куни авиация фалокати вақтида фожиали ҳалок бўлганлиги муносабати билан Югославия раҳбарларига чуқур ҳамдардлик изҳор этилган телеграмма йўлладилар.

Ҳалок бўлган кишиларнинг қариндош-уруғлари ва яқинлари бошига тушган оғир кулфат ва қайғуга шерикмиз, дейилади телеграммада.

(ТАСС).

ЮГОСЛАВИЯ САМОЛЁТИ ҚУЛАБ ТУШДИ

Арманистондаги зилзила жабрдийдаларига ёрдам юклари ортилган Югославиянинг ҳарбий-транспорт самолёти 12 декабрга ўтар кечаси Ереванга яқинлашган пайтда қулаб тушди. Етти нафар экипаж ҳалок бўлди.

Самолёт Скопледан парвоз қилиб, Болгария — Туркия — СССР халқаро йўли бўйлаб учиб келаётган эди, деб хабар қилди СССР Ташқи ишлар министрлигида бўлиб ўтган брифингда СССР граждан авиацияси министрининг биринчи ўринбосари Б. Е. Панюков. Аэродром районида метеорология шароити нормал эди. Диспетчерлар самолёт билан инглиз тилида алоқа қилиб турган эдилар. Экипаж қўниш учун пасая бошлаганда алоқа бирданига узилиб қолди. Самолёт аэродромга 12—13 километр қолганда қулаб тушди ва портлаб кетди.

Фалокат сабабларини текшириш учун комиссия тузилди.

(ТАСС).

ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Тошкент шаҳар партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди.

Б. Ф. Сатин Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари, О. Х. Асқаров иккинчи секретари, К. Р. Расулов секретари қилиб сайландилар.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИНИНГ ПЛЕНУМЛАРИ

Қорақалпоғистон область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. Пленум К. С. Саликовни область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайлади. В. Ю. Зорин область партия комитетининг иккинчи секретари, Ш. Уснатдинов, К. Режепов, Д. Н. Шамшетов секретарлари қилиб сайландилар.

* * *

Бухоро область партия комитетининг бўлиб ўтган ташкилий пленумида Д. С. Ёдгоров область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди. Ю. М. Сажнев область партия комитетининг иккинчи секретари, Й. С. Саиджонов, А. А. Исоқов, В. Г. Размаев секретарлари қилиб сайландилар.

* * *

Қашқадарё область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. И. А. Каримов область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди. Пленум М. Ф. Солдатовни область партия комитетининг иккинчи секретари, С. Д. Мирова, М. Гулмирзаев, Т. П. Хидировни секретарлари этиб сайлади.

* * *

Сурхондарё область партия комитетининг ташкилий пленумида С. Мамарасулов область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди, Н. Д. Филиппов область партия комитетининг иккинчи секретари, Т. Менглиев, К. Б. Species Бобоқулов, П. Шаметов секретарлари этиб сайландилар.

* * *

Фарғона область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. Пленум Ш. М. Йўлдошевни область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайлади. А. В. Козирь область партия комитетининг иккинчи секретари, Т. А. Эгамбердиева, Б. А. Ашрафхонов, А. Р. Маматказин область партия комитетининг секретарлари этиб сайландилар.

(ЎзТАГ).

М. С. ГОРБАЧЕВнинг

Марказий телевидение ва Арманистон телевидениеси мухбирлари билан суҳбати

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Энергия таъминоти тикланмоқда, бузилмай қолган уйларни иситиш учун сув келтирилмоқда. Одамларни ҳозирча жойлаштириш учун 300 минг аҳолига етадиган қалин чодир келтирилди. Болалар ҳақида, аёллар тўғрисида, айниқса, ғамхўрлик қилиш керак, албатта. Шу сабабли бу ерда, Арманистонда, Грузияда, Ставрополда, Кубанда пансионат ва санаторийлардаги ўн минглаб жойлар бўшатиб қўйилди, у ердагилар Арманистон болалари ва аёлларини кутиб туришибди. Ҳозирнинг ўзидаёқ Ленинакандан ва Спитакдан одамлар жўнатила бошлади. Болалар синфлари билан, ўқитувчилари билан, оналари билан бирга кетмоқдалар. Керак бўлган жойларда болаларни қутқариш учун ёрдамлашиш лозим.

Савол: Михаил Сергеевич, ёрдамнинг мана шу азим дарёси кичик ирмоқлар бўлиб тарқалиши ва ҳар бир кишига етиб боришига ҳаракат қилиш керак, деб ўйлайман.

М. С. Горбачев: Ҳа. Тўғри айтдингиз, биз кеча бу масалани махсус муҳокама қилдик. Бу ерга жуда кўп нарса юборилмоқда, бунинг устига кўп кишилар сўрамай-нетмай зарур нарсаларни, дори-дармон, озиқ-овқат, иссиқ кийим-бош юбормоқдалар — улар шундай бир миқёсда келиб турибдики, ҳозир ҳатто уларни қабул қилиб олишга ҳам шошиб қолмоқдалар. Штаб республикалар олишлари учун улар билан махсус алоқа ўрнатади, нималар юбориш масаласини аввалдан мувофиқлаштириб оладилар, деб келишдик. Ҳозир бу ерда озиқ-овқат бор, етарли миқдорда нон ёпилмоқда, сув таъминоти жойида. Чодирлар билан ҳам таъминланган. Медицина ёрдами кўрсатиб турилибди.

Назаримда, министр Чазов бошчилигидаги медиклар жуда омилкорлик билан иш кўраётганликларини айтиб ўтмоқчиман. Уюшқоқлик тобора кучаймоқда. Бу районлар ёпиб қўйилди, чунки халқ кўп, бунинг сабаби равшан: ёр-биродарлар, қариндошларнинг бу ерга келиши ишларни кенг авж олдиришга халақит бера бошлаган эди. Ҳозир ҳамма ишни қўлга олдик. Ҳозир яхши тартиб ўрнатилди, бунинг натижаси тезроқ кўринади, деб ўйлайман. Одамлар шаҳарларнинг бундан буёнги тақдири қандай бўлишига қизиқишди, албатта. Бу масала муҳокама қилинди ва кўриб чиқилди. Биз бу шаҳарларни қайта тиклашимиз керак, албатта. Бу гапни мен мамлакат раҳбарияти номидан барча шаҳарларда одамларга айтдим, одамлар буни билиб қўйишлари керак. Бу ер уларнинг қадимий юрти, уларнинг илдизи шу ерда, барча авлодлар шу ерда яшаганлар. Одамлар бу саволга жавоб олишлари кераклигини биз билардик. Дарвоқе, Н. И. Рижков икки кун аввал бу ерга барча республикаларнинг вакилларини таклиф этди, улар ўз ташаббуслари билан ҳамма нарсани икки йил ичида тиклаб беришга киришдилар.

Вайрон бўлган шаҳарларни ҳам, поселкаларни ҳам, корхоналарни ҳам тиклаш режалари тузилмоқда. Одамлар яна нормал яшай олишлари учун ҳаммаси тикланиши керак.

Нобуд бўлган кишиларни энди қайтариб бўлмайди, албатта. Одамларга ачинасан, жуда ачинасан киши. Аммо мусибат дамларида арман халқининг мардлигини кўрдим. Биз йиғини ҳам, кўз ёшларини ҳам кўрдик, талабларни ҳам эшитдик, аммо биз одамларнинг ҳар қандай машаққатларга қарамай, иш ташкил этилишини кутиб турмай, ёрдам бериш учун жон-жаҳдлари билан ҳаракат қилганликларини, бор нарсанинг ҳаммасини ишга солганликларини ҳам кўрдик.

Савол: Биз қўшни қишлоқ ва шаҳарларда шундай манзаранинг гувоҳи бўлдик: одамлар нон ёпиб, ўз машиналарига, юкхоналарига тахлаб олиб келар, юкхоналарни очиб нонларни одамларга улашар эдилар.

М. С. Горбачев: Тўғри, буни мен ҳам кўрдим. Машинанинг ўзидан иссиқ оби нонларни, лавашларни тарқатишарди. Умуман биз бу халқнинг зўр саховатини яна бир бор кўрдик.

Савол: Михаил Сергеевич, мен ўз умримда ҳақиқатдан ҳам уч кун ичида бу ерда кўрган азоб-уқубатларнинг мингдан бирини ҳам кўрмаган эдим.

М. С. Горбачев. Мен бунга ўхшаш нарсани асло кўрмаганман. Очиғини айтсам, ҳатто сизлар билан суҳбатлашишга ҳам қийналяпман.

Савол: Кеча бўлса бу ерда, Ереванда Тоғли Қорабоғ шиорлари яна эшитила бошлади. Бу қандай нонкўрлик ўзи? Беихтиёр тавротдаги: агар кўр кўрни етаклайдиган бўлса, иккови ҳам жарга қулайди, деган сўзлар эсга келади. Бу шиорлар яхшиликка олиб бормайди. Яна янги кулфатлар келтиради.

М. С. Горбачев: Рўй-рост гапиряпман. Кеча бир факт менинг фиғонимни оширди. Биз одамларни қутқариш, жойлаштириш ишларининг миқёсини ошириш, амалий масалаларни ҳал қилиш ва бу кулфатни енгиллаштириш учун кўндаланг бўлиб турган масалаларни кўриб чиқиш мақсадида кечаси Ленинакандан Арманистон Компартияси Марказий Комитетига қайтиб келаётган эдик. Кўчада Арманистон аҳолиси турар эди. Мен бир жойда тўхтадим. Яхши суҳбат бўлди, одамлар жуда ташвишда эди. Изтироб билан гапиришарди. Мен кўрганларимдан ларзага келганимни, одамлар бошига катта мусибат тушганини уларга айтдим. Шунда бехосдан Ереваннинг ўзида менга, хўш, муносабатлар қандай бўлади, норасмий ташкилотлар билан мулоқот қандай ўрнатилади, деган саволни бериб қолишди. Яна Қорабоғ мавзуи кўтарилди. Мен, эҳтимол, кескин бўлса ҳам, дилимдаги ҳамма гапни айтдим. Аввало, шундай дедим: бас қилинглар, озарбайжонларнинг ҳам, арманларнинг ҳам бошига қандай кулфат тушганига бир қаранг, сизлар уларни қаёққа буряпсизлар, қон тўкилиб турган бир пайтда, ҳаддингиздан ошяпсизлар. Шундай қайғули кунларда, Арманистонда рўй берган фожиа учун, арман халқи бошига тушган қайғу учун бутун мамлакат, бутун дунё изтироб тортиб турибди. Арманистон пойтахтидаги мана бу одам эса мендан норасмий ташкилотлар билан мулоқотни қандай йўлга қўямиз, деб сўраяпти. Буни нима деса бўлади, аҳлоқдан маҳрум бўлган инсонгина шундай саволни беради, деб айтдим.

Бугун Кироваканда ҳам меҳнаткашларга тўғрисини айтдим, улар фикримга қўшилишди ва; Михаил Сергеевич, бу ишларнинг ҳаммасини тўхтатиб қўйиш керак, деб илтимос қилишди.

Ўйлайманки, умуман Қорабоғ муаммоси бор, унинг илдизлари бор, бирон-бир босқичда Озарбайжоннинг собиқ раҳбарияти у ердаги аҳолига ленинча анъаналар руҳига зид тарзда нотўғри, баъзан ҳатто инсофсизлик билан муносабатда бўлганлиги оқибатида бу муаммо кескинлашган. Бу эса одамларни ранжитган. Буни биз қоралаймиз. Айни шу боисдан ҳам, биз ёрдам бера бошладик. шу қадар кичик область учун унинг социал-иқтисодий ривожланишида, уни ободонлаштиришда ёрдам бериш, одамларнинг ҳамма муаммоларини ҳал қилиш, турмуш шароитларини яратиш; маданият масалаларини ҳал қилиш, она тилини ривожлантириш, уни ўқитиш, Арманистон билан нормал алоқа ўрнатиш мақсадида 500 миллион сўм ажратишга қарор қилдик. Буларнинг ҳаммаси — табиий, ҳаммаси тушунарли ва айни шундай бўлиши керак. Айни шундай иш кўриш, масалаларни шу тарзда ҳал қилиш керак. Аммо бундан ташқари ҳам кўпгина муаммолар йиғилиб қолган. Яқинда мен СССР Олий Советининг сессиясидан кейин Марказий Комитет аъзолари орасидаги раҳбар ўртоқлар билан бирга ҳам у, ҳам бу томоннинг депутатларини таклиф қилдим.

Биз ўтириб олиб, суҳбатлашдик. У ерда чамаси юз киши бор эди. Мен тўғридан-тўғри шундай дедим: эсингизни йиғиб олинглар, жар ёқасига келиб қолдинглар, яна бир қадам ташласангиз, жарга қулаб кетасизлар. Ҳолбуки бу ердаги одамлар ёнма-ён яшамоқда, икки халқ асрлар бўйи яшаб келмоқда ва яшаши керак. Бундан буён уларнинг қандай яшашлари мумкинлиги ҳақида бирон киши ўйлаяптими? Ҳақиқатдан ҳам жар ёқасига келиб қолинганига иқрор бўлишди. Мана шундай тушунча билан суҳбат давом этди. Тоғли Қорабоғни бир оз вақт қандай қилиб тинчлантириш ҳақида улар ҳам, булар ҳам ўйлаб кўрадиган бўлишди, шундай деб келишиб олдик. Аммо ҳозирги вазият эса бизни яна бирмунча издан чиқармоқда.

Демак, бу муаммо ҳали ҳам бор. Аммо, билсангиз, ҳозир Қорабоғ мавзуидан нопок кишилар, сиёсий сафсатабозлар, авантюристлар, бунинг устига порахўрлар ҳам фойдаланиб қолмоқдалар. Улар қайта қуриш давом этиб, Арманистон ва Озарбайжонга ҳам етиб келаётганини раҳбарият ўзгараётганини бу раҳбарият қайта қуриш позицияларини эгаллаётганини кўриб туришибди. Бунинг маъноси шуки, юқоридагиларнинг ҳаммасига зарба уриладиган пайт яқинлашиб келмоқда. Халқни чалғитаётган, чўчитаётган мана шу ҳамма текинхўр кимсаларга зарба урилади. Бу ерда — Озарбайжонда ҳам, Арманистонда ҳам қора гуруҳлар, оқ гуруҳлар, патак соқоллилар вужудга келибди. Улар депутатларга тазйиқ ўтказишга, ҳукуматга тазйиқ ўтказишга уринмоқдалар.

Қорабоғ тўғрисидаги шиорларни ўртага ташламоқдалар. Озарбажон томони ўлсак ўламизки Қорабоғни бермаймиз, бу ердагилар эса ўлсак ҳам Қорабоғни оламиз деган шиорларни айтишмоқда. Уларга Қорабоғнинг асло кераги йўқ, ҳеч қачон улар Қорабоғ тўғрисида жон куйдиришмаган. Улар ҳокимият учун курашмоқдалар, улар ҳокимиятни сақлаб қолишга уринмоқдалар. Ишчилар синфи, деҳқонлар ва меҳнаткаш зиёлилар елкасига миниб олган ҳамма муттаҳамлар, барча нобакорлар асло Қорабоғ ғамини емаганлар.

Мен Ленинаканда ва Кироваканда буни ҳаммага айтдим, одамлар ҳам тўғри деб қўллаб-қувватламоқдалар. Ҳақиқатан ҳам шундай эканини улар ҳаммадан кўра яхшироқ биладилар. Гап мана шулар ҳақида бормоқда. Тил учун, ўз халқи учун жон куйдиришдек муқаддас туйғудан ҳам Озарбайжондаги, ҳам бу ердаги мана шундай унсурлар фойдаланишга уринмоқдалар. Улар чегаранинг ўзидаёқ икки халқни бир-бирига гиж-гижладилар. Суҳбат чоғида одамлар: Михаил Сергеевич, биз бу ерда асрлардан буён яшаб келяпмиз-ку, оилаларимиз ҳам умумий-ку, деб тўғридан-тўғри айтмоқдалар.

Марказий Комитетдаги ўша суҳбатдан кейин мен Арманистондан келган депутатлар группаси ёнига бордим. Улар оддий кишилар — ишчилар, деҳқонлар хафа бўлиб туришарди. Мен уларнинг ёнига бориб, мен сизларга, айниқса, ачинаман, сизлар ташвиш чекяпсизлар, дедим. Ҳа, Михаил Сергеевич, ҳатто депутатлик билетини топширгимиз ҳам келиб турибди, дейишди. Аммо мана шу воқеаларни тўхтатишда бизга ёрдам беринг, дейишди. Бир деҳқон эса: Михаил Сергеевич, биз асрлардан буён яшаб келяпмиз, бизда муаммо йўқ, эҳтимол, кимдир қаердадир ниманидир талашаётгандир. Билдингизми, гап нимада? Гап нималар ҳақида бораётганини тушундингизми, дейди.

Ўйлайманки, улар жавобгарликдан қочиб қутула олмайдилар, ҳозир биз бу ишга киришдик, уни охирига етказамиз ва иккала республиканинг меҳнаткашлари билан бирга тартиб ўрнатилади. Қорабоғ муаммоси эса ўзига муносиб ўрин олади. Одамлар асрлар давомида яшаб келган шу жойда яшашлари керак. Бир олим Қорабоғда арман миллатининг илдизи бор, деб исботласа, иккинчи олим бу ерда озарбайжон миллатининг илдизи бор, деб исботламоқчи бўлади. Уларнинг иккаласи ҳам фактларга, тарихий ҳужжатларга асосланишларини назарда тутингиз. Бунинг маъноси нима? Шунда мен ҳалиги олимларга бундай дейман: бунинг маъноси шуки, бу икки халқ ҳамиша шу ерда яшаган, уларнинг бутун ҳаёти бир-бирига қўшилиб кетган, уларнинг ўқитувчилари ҳам, ўқувчилари ҳам умумий. Қўшиқ кўп, оилалар умумий, интернационал. Модомики шундай экан, одамларнинг тақдири билан ўйнашиб бўладими?

Сиёсий авантюристларгина шундай қилмоқдалар, уларни шундай лаънатлаш керакки, одамлар буни билиб қўйсинлар. Улар ҳозир нима қилаётганини кўрдингизми? Халқ бошига шундай мусибат тушиб турибдию, улар халқни зилзила давом этаверади, у бундан ҳам ёмон оқибатларга олиб бориши мумкин, деб қўрқитмоқдалар. Бизни масъулиятсизлик билан иш тутишда айбламоқдалар. Биз СССР Фанлар академиясидан беш нафар олимни бу ерга чақирдик. Сизларда шундай маълумот борми? — деб сўрадик. Илмий маълумотлар йўқ. Ишчилар эса ҳамма жойда мендан сўрашяпти. Мен уларга бундай марказ йўқ, ҳар ҳолда ҳозирча мен яна зилзила бўлиши ёки бўлмаслигини айта олмайман, дедим. Мана шундай фикрларни айтмоқдалар. Ёки яна бир нозик гап, болалар ва аёлларга тааллуқли. Улар ҳозир болаларни Россияга олиб кетиб, Арманистонга қайтаришмоқчи эмас, уларни халқдан ажратиб қўйишмоқчи, энди арманларни Сибирга кўчиришади, деган овозаларни тарқатмоқдалар. Мана шундай бир пайтда бундай овозаларни тарқатишаётганини қаранг! Бу кишиларнинг аҳлоқи қандай, деб сўрамоқчиман. Халқ ҳақидаги, миллат тўғрисидаги ғамхўрлик ниқобига яшириниб олган бу кимсалар мана, қандай ишлар билан шуғулланаётганликларини одамлар билиб қўйишсин. Булар ҳокимиятни қўлга олишга интилаётган муттаҳамлардир. Бизнинг ҳамма кучимиздан — ҳам сиёсий, ҳам маъмурий кучимиздан фойдаланиб уларни тийиб қўйиш керак.

Ҳа, майли, барибир бу диёрнинг тақдирини улар белгиламайдилар. Балки одамлар белгилайдилар, бинобарин мен арман халқи мана шу қийин даврда, мусибатли пайтларда улар бизнинг ёрдамимиз, мададимизга умид қилаверишлари лозим ва мумкин экани ҳақида Марказий Комитет, ҳукумат номидан, бутун совет халқи номидан ваъда бераман. Биз бу мусибатдан янада бақувват бўлиб ва жипслашиб чиқиб олиш учун ҳамма ишни қиламиз. Мен жўнаб кетяпман, аммо Н. И. Рижков бошчилигидаги комиссия қоляпти, ўртоқ Слюньков, ўртоқ Язов қолишяпти, СССР Министрлар Совети Раисининг уч ўринбосари қоляпти, улар шу ишни биз ҳозир бу ерда бошлаган тарзда давом эттирадилар.

(ТАСС).

● *Дўст бошига иш тушса...*

Жангчилар кўмакка ошиқишмоқда

● Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округидан ҳарбий юк машиналарининг катта колоннаси одатдан ташқари рейсга жўнади. Бу колонна Закавказьега юзлаб тонна озиқ-овқат етказиб беради.

Туркистон жангчилари ҳарбий округ Арманистон аҳолиси бошига тушган қайғуга шу тарзда ўз ҳамдардликларини билдирдилар. Зилзила оқибатларини тугатишда қатнашадиган ҳарбий вертолётларнинг туркуми ҳам Закавказьега учиб кетди.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи штабида ташкил этилган оператив группа аъзоларининг иш куни [illegible]. Унга округ сиёсий бошқармаси бошлиғи генерал-майор Ю. И. [illegible] бошчилик қилмоқда.

— Ҳозир бизнинг барча ҳарбий [illegible] зарар кўрганларга ёрдам бериш учун [illegible], — дейди у. — Шу кунлари бизнинг номимизга [illegible]

Округнинг барча госпиталлари ва ҳарбий даволаш муассасалари [illegible]

(ЎзТАГ мухбири).

Республикамизнинг турли бурчакларидан Арманистоннинг офатдан жабр кўриб, бошпанасиз қолган районларига дори-дармонлар, кийим-кечаклар, қон ўрнини босадиган препаратлар, газ баллонлари, қурилиш материалларини юбориш давом этмоқда.

Суратларда: 1. Тошкентдан жўнаб кетаётган автопоездлар. 2. Чирчиқ шаҳридаги 2-автобаза шофёрлари С. Иброҳимов ва С. Азимқулов газ баллонларини ортишмоқда.

В. МОЛГАЧЕВ фотолари.

*

Ҳушёр турмуш тарзи

Ҳушёрлик учун кураш кўнгиллилар жамияти Ўзбекистон республика кенгашининг пленумида ёшлар ўртасида алкоголга қарши пропаганда масалалари кўриб чиқилди. Республикада балоғатга етмаганлар орасида ичкиликбозлик заминида ҳуқуқни бузиш ҳоллари камаймаяпти, алкоголга қарши пропаганда яхшиланиши керак, нобоп оилалар ва тарбияси оғир ўсмирлар билан ишлашга кам эътибор қаратилмоқда, деб таъкидланди нутқларда.

Пленум қатнашчилари ҳушёр турмуш тарзини қарор топтириш ишларининг форма ва методларини янада такомиллаштириш борасидаги чора-тадбирлар белгиланган қарор қабул қилдилар.

(ЎзТАГ).

Партия турмуши: область партия конференцияларида

ТАЯНЧ НУҚТАСИ

Бухоро область партия ташкилоти қайта қуриш ғоялари ва ишларининг таъсирида сиёсий жиҳатдан жипслашган, меҳнаткашларнинг ижодий куч-ғайрати юксалган бир вазиятда ўз конференциясини ўтказди. Меҳнат коллективларида қарор топаётган демократиялаш ва ошкоралик, партия ташкилотларининг КПСС XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорлари асосида ўз фаолияти форма ва методларини янгилаш муҳитига қадам қўйганлиги ана шундай вазиятни вужудга келтирмоқда.

Область партия ташкилотининг XXIII конференцияси қуйи бўғинлардаги бутун ҳисобот-сайлов кампаниясининг мантиқий якуни бўлди. Партия группалари ташкилотчиларнинг ҳар икки нафаридан бири, деярли 2 минг цех ва бошланғич ташкилотларининг секретарлари бир неча номзоддан танлаб сайланди, партия комитетлари составига сайланиши лозим бўлган миқдордан икки баравар кўп номзод кўрсатилди. Бу эса барча қуйи бўғинларда энг муносиб номзодларни раҳбарликка сайлаш имконини берди. Демократия ва ошкоралик партия ташкилотларига янги, ишбилармон ва ташкилотчи кучларни олиб келди. Бошланғич ташкилотлардаги ҳисобот-сайлов йиғилишларида ҳар икки коммунистдан бири сўзга чиқиб, 30 мингдан зиёд танқидий мулоҳазалар, таклифлар билдиришди.

Ҳисобот-сайловлар областда давом этаётган маънавий-аҳлоқий соғломлаштириш жараёни ҳали тугамагани, социал адолатни қайта тиклаш учун кураш давом этаётганини кўрсатди. Яқинда область партия комитетининг собиқ биринчи секретари И. Жаббаровнинг ўз обрўйига доғ туширганлиги учун КПСС сафидан чиқарилиши партия ташкилоти сиёсий ҳушёрликни йўқотмаслиги лозимлигини яна бир карра исботлаб турибди. Кейинги уч йил мобайнида область партия ташкилоти коммунист номига доғ туширган ва обрўйини тўккан, турли суиистеъмолликларга йўл қўйган 657 кишидан, шу жумладан область ва район миқёсидаги 96 раҳбар ходимлардан ўз сафларини тозалади.

Давр ва коммунистик виждон партия аъзосининг қиёфасига, айниқса раҳбар ходимнинг қиёфасига баҳо беришда партия ташкилотларидан мардлик ва принципиалликни талаб қилмоқда.

— Коммунистлар, барча меҳнаткашлар, — деди конференцияда область партия комитети номидан ҳисобот доклади қилган обкомнинг биринчи секретари Д. С. Ёдгоров, — маънавий муҳитни соғломлаштиришга кишиларнинг талаб ва эҳтиёжларига нисбатан расмиятчилик муносабатида бўлинаётгани учун ҳақли тарзда эътироз билдиришмоқда. Бизларда қатъиятнинг, ҳужумкорликнинг етишмаётганини тана қилишмоқда. Бунинг сабаблари КПСС Марказий Комитетининг Перм область партия комитетининг ҳисоботи хусусидаги йўл-йўриқлари асосида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси Бухоро область партия комитетининг иши тўғрисида қабул қилган қарорда тўла ўз аксини топди.

Дарҳақиқат, область партия комитети КПСС XXVII съездининг бутун куч-ғайратни идеология, сиёсий-тарбиявий ишда одамлар билан якка тартибда ишлашга қаратиш тўғрисидаги кўрсатмасини амалга оширишда сусткашлик қилмоқда. Докладда таъкидланганидек, областда малакаси давр талабига жавоб берадиган, меҳнаткашларнинг «қалтис» саволларидан ўзини олиб қочмайдиган, фикрлар тўқнашаётган шароитда ишлай оладиган лекторлар ниҳоятда кам.

Аҳолининг истиқомат жойларида сиёсий-тарбиявий иш суст ташкил этилган. Қишлоқ Советлари, маҳалла комитетлари, хотин-қизлар ва ветеранлар кенгашлари, бошқа жамоат ташкилотларининг куч-ғайрати партия ташкилотлари томонидан бир мақсадга йўналтирилмаяпти. Бу эса янгича урф-одатлар ва анъаналарни меҳнаткашлар турмушига жорий қилиш йўлига тўсиқ бўлмоқда.

Ваҳолонки, областда бу соҳада ижобий тажрибалар ҳам бор. Жумладан, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумида шу соҳадаги тажриба вужудга келган партия ташкилотларидан бири — Қоракўл район партия ташкилоти эканлиги қайд этилган эди. Аммо областда идеология ишига мутасадди раҳбарлар бу тажрибани зудлик билан ўрганиш, жойларда изчил жорий этиш тадбирларини кўришмади. Шу жумладан Ромитан райони, Бухоро шаҳри партия ташкилотлари сиёсий-тарбиявий ишларда тўплаган тажрибалар ҳам ҳали барча партия ташкилотлари мулкига айлангани йўқ.

Партия ташкилотлари идеология ишини системага киритиш, сиёсий-тарбиявий ишни комплекс олиб бориш тадбирларини зудлик билан амалга оширишлари лозим, — деб таъкидланди конференцияда. — Идеология иши — бутун партиянинг иши, ҳар бир коммунистнинг иши. Ундан четда туришга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Жамиятимизда сиёсий системани ислоҳ қилиш тадбирларининг ҳаётга татбиқ этилиши ҳал қилувчи паллага кирган ҳозирги даврда бу айниқса муҳимдир.

Партия сиёсий ўқуви, иқтисодий таълимда йил сайин такрорланиб сийқаси чиқиб кетган айрим мавзуларни архивга топшириш пайти келди. Интернационал тарбиянинг сиёсий ишдаги аҳамияти кучайтирилиши керак. Мана шундагина меҳнат кишисининг активлиги оширилади. Халқ хўжалигини ривожлантиришдаги қолоқликларга чек қўйилади. Саноатда экстенсив омилнинг ҳамон етакчи роль ўйнаётгани, шартнома мажбуриятларининг барбод қилинаётгани, капитал қурилишдаги ўпирилишларнинг, озиқ-овқат программасини бажаришдаги етишмовчиликларнинг, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳаларидаги суиистеъмолликларнинг сабабларини мана шундан излаш керак.

Аҳоли билан жонли мулоқотни кучайтириш, халқ билан бевосита маслаҳатлашиб бориш лозим. Конференциядан илгари бошланғич ташкилотларнинг область партия ташкилотига сайлаб қўйиладиган органларга кўрсатган номзодлари рўйхати маҳаллий матбуотда эълон қилингани демократия ва ошкораликнинг конкрет намунаси бўлди. Обкомнинг ҳисобот доклади конференция залидан тўғридан-тўғри маҳаллий радио орқали аҳолига эшиттирилгани ҳам яхши ташаббус бўлди. Бундай ташаббусларни давом эттириш, кенгайтириш керак, — дейишди музокарада сўзга чиққан нотиқлар.

— Область партия ташкилоти, унинг раҳбар органлари фаолиятида расмиятчилик, кабинет услубига бутунлай барҳам берилмаяпти, — деди ўз сўзида Қоракўл район партия комитетининг биринчи секретари Ш. Гатауллин. — Ҳисобот даврида ҳар бир райондан 30-40 киши жалб қилинадиган дабдабали кенгашлар, семинарлар ўтказиш одатдаги ҳол бўлиб қолди. Бундай тадбирларни бўлар-бўлмасга ўтказмаслик, меҳнат кишисига иложи борича яқинроқ бориш тўғрисида ўйлаш керак. Партия аппаратига сайлаб қўйиладиган активнинг ўзи янги хўжалик механизмини чуқур ўрганиши лозим. Ижара пудратини оммалаштириш иши ҳамон суст боряпти. Район активи бу соҳада область идеология ташкилотларининг ёрдамини сезмаяпти.

— Шаҳар партия конференцияси олдидан шаҳар партия комитети қурувчилар ўртасида анкета тарқатиб, янги сайланадиган секретарлар, бюро аъзолари номзодлари тўғрисида фикримизни билмоқчи бўлди. Коммунистларнинг 35-40 проценти анкета саволларига жавоб беролмай қолишди. Чунки, биз шаҳар раҳбарларини танимаймиз, — деди ўз нутқида «Амубухараканалстрой» бошқармаси экскаватор машинисти Г. Зубов. — Кейинги икки йил мобайнида юқори лавозимдаги партия, совет ходимларидан бирон киши биз билан юзма-юз учрашгани йўқ.

Конференцияда сўзга чиққан Геология министрлигига қарашли ремонт заводи слесари В. Макеев, Бухоро пиллакашлик фабрикаси ишчиси, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати З. Мавлонова, Шофиркон район гилам тўқиш фабрикасининг ишчиси Э. Усмонова хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаш тўғрисида гапирдилар. Лекин делегатларнинг нутқларида янгича ишлашда партия ташкилотлари фаолиятида юз бериши лозим бўлган ўзгаришлар ўз ифодасини тўла топмади.

Областдаги саноат корхоналарнинг атиги 17,7 проценти бу йил янгича услубда ишлади, холос. Янги йилдан бошлаб областдаги барча саноат корхоналари ва ташкилотлари тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлашга киришади. Партия ташкилотлари бунга тайёрми? Афсуски, бу саволга рад жавобини беришга тўғри келади.

Область партия ташкилотида ишчи ва хизматчилар, инженер-техник ходимларни иқтисодий тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ишига чуқур масъулият билан ёндашиш лозим. Халқ хўжалигига партиявий раҳбарлик бўйича янги вазифаларни эскича иш формалари билан уддалаб бўлмайди.

Делегатлар фақат музокаралардагина эмас, шу билан бирга танаффуслардаги ўзаро фикр алмашувларда ҳам партия комитети фаолиятини жонли иш сари буриш тўғрисида маслаҳатлашдилар. Вобкент районидаги Калинин номли колхоз раиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат М. Наврўзова билан суҳбатимиз шу тўғрида бўлди. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XII пленумида идеология комиссияси составига сайланди.

— Кўпчилик хўжалик раҳбарлари, — деди у, — айни маҳалда ижара пудратини ва бошқа янги иш формаларини жорий этишда жиддий қийинчиликларга дуч келмоқдалар. Оддий меҳнат кишиси одатда ижара пудрати тўғрисида чуқур тасаввурга эга эмас. Худди ана шу сабабли ҳам бу соҳада қуйидан бўладиган ташаббускорлик унчалик сезилаётгани йўқ. Тарғиботчиларнинг ўзлари ҳам янги хўжалик механизмини билмасликлари учун кишилар ўртасида чуқур тушунтириш ишларини олиб боролмаяптилар. Янги сайланадиган область партия комитетининг идеология бўлими энг аввало агитаторлар, сиёсий ахборотчилар ишини яхши йўлга қўйиш тўғрисида қайғуриши керак бўлади. Жонли мулоқотни фақатгина ягона сиёсий кунлар, очиқ хатлар кунлари билан чеклаб қўйиш хато, албатта. Омма билан мулоқот шу куннинг энг муҳим масалалари бўйича мунтазам бўлиши лозим. Партия ташкилотлари ўзининг кундалик фаолиятида одамлар онгида ўзгариш қилмай туриб, улар ўртасида ўзлари олиб бораётган тарбиявий ишларни шу кун талаблари даражасида ташкил этмай туриб, бутун ҳаётимизни қайта қуриб бўлмаслигини ҳамиша ёдда сақлашлари лозим.

Музокараларда область меҳнаткашларини ўзлари меҳнат қилаётган коллектив олдида турган вазифаларга чуқур масъулият сезиш, шунингдек интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш соҳасида рўй бераётган камчиликлар, область аҳолисини сифатли ичимлик суви билан таъминлаш, Қоравулбозор массивини ўзлаштиришдаги номутаносибликлар оқибати, Қизилқумнинг ўсимлик дунёсини асраб-авайлаш каби етилган муаммолар тўғрисида куйинчаклик билан гапирилди. Конференцияда пахтанинг харид нархини ошириш, пландан ташқари етиштирилган ҳосилнинг чигитини чорва моллари озуқаси сифатида хўжалик ихтиёрига бериш, областда сабзавотчиликни ривожлантириш муаммолари хусусида конкрет таклифлар айтилди. Бухоро район партия комитетининг биринчи секретари А. Альмеев, область уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони А. Раҳимов, Қоракўл район ўрмончилик хўжалиги директори Ш. Юсупов, Ғиждувон районидаги Ҳамид Олимжон номли колхоз раиси С. Абдуллаев ва бошқа бир қатор делегатларнинг шу соҳада билдирган таклиф ва мулоҳазалари конференцияда алоҳида қизиқиш билан кутиб олинди.

Шуни ҳам айтиш керакки, ҳисобот доклади юзасидан бўлган музокараларда сўзга чиққан ҳамма делегатларнинг нутқларида ҳам мана шундай манфаатдорлик ҳис-туйғулари яққол сезилиб тургани йўқ. Баъзи нотиқлар эски қолипда иш тутиб «ҳисобот бериш» услубини қўлландилар, улар ўз нутқларида фақат хўжалик ишлари билан боғлиқ масалалар тўғрисида гапириш билан чекланиб қўя қолдилар. Область партия комитети секретарлари, бюро аъзолари, бўлим мудирлари номига айтилган танқидий фикр-мулоҳазалар ҳисобот докладида ва атиги бир неча нотиқнинг сўзидагина эшитилди, холос. Бу эса ўз навбатида инсон омилини кучайтиришни энг аввало партия активи жанговарлигини оширишдан, уларни ишчанлик руҳида тарбиялашдан бошлаш кераклигини кўрсатиб турибди. Конференция давомида область партия ташкилоти сиёсий фаолиятини одамлар билан ишлашга буриш учун ҳали кўп иш қилиниши лозимлиги маълум бўлди.

— Кишилар баландпарвоз гапларга, дабдабали тадбирларга ишонмай қўйишди, — деб таъкидлашди нотиқлар. — Уларни областдаги муаммоларни ҳал қилишнинг конкрет йўллари қизиқтирмоқда. Идеология ходимларининг бутун фаолияти мана шу муаммоларни изчил ҳал этишга қаратилиши олиб борилаётган барча сиёсий ишларнинг асосий таянч нуқтаси бўлмоғи даркор.

Конференция область партия ташкилотининг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарли деб баҳолади. Қабул қилинган қарорда область партия ташкилотларида, ташкилий, сиёсий-идеологик ишни кучайтиришнинг конкрет тадбирлари белгиланди.

Конференция область партия комитетининг янги составини, ревизия комиссиясини сайлади.

Конференцияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Д. Д. Берков қатнашди ва нутқ сўзлади.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Хоразм областида «Совет Ўзбекистони»нинг мухбири Абдурауф ҚОРЖОВОВ иш бошлади. Қуйида унинг дастлабки материалини эътиборингизга ҳавола этяпмиз.

ОДАМЛАР ИШОНМОҒИ КЕРАК

Деҳқон феъли шундай. Ҳар қандай янгиликни тезда қабул қилиб олиб, уни ўз ишига шошилиб жорий этавермайди. Аввалига обдон ўйлаб кўради, бошқаларнинг бу борада — олиб бораётган ишига ҳам разм солади, натижаси билан қизиқади: самарадорлигига тўла амин бўлсагина фаолиятида қўллай бошлайди.

Ҳазорасп районидаги Карл Маркс номли колхозда оилавий пудратга ўтиш жараёни шу тахлит кечди. Хусусий тажрибалардан кейингина бу усул хўжаликда кенг кўлам касб этди. Натижа ҳам куттириб қўймади. Колхоз об-ҳаво оғир келган ўтган йилги шароитда ҳам пахта тайёрлаш топшириғини ошириб бажарди, миллион сўмлаб фойда олди. Ана шундай бир пайтда правление колхозчиларни янги усул — ижара пудрати асосида ишлашга даъват қила бошлади.

— Даставвал жуда таажжубландик, — дейди бригадир Ражаббой Жабборов. — Оилавий пудрат нафига эндигина ишониб турганимизда, бирданига ижарага ўтишни тавсия қилиб қолишди. Икки янги усул бир-биридан қандай фарқ қилади? Бизни масаланинг шу томони кўпроқ қизиқтирарди. Оилавий пудратники-ку, маълум. Тасарруфингдаги пахта майдонидан шартномадаги ҳосилни етказиб беришинг керак: харажатлар келишиб олинган, тежасанг — ярми сеники. Ошириб юборсанг, даромадингдан қирқиб қолишади.

Ижарада анча бўлакча экан. Муайян экин майдони узоқ йилга ўзингга бериб қўйилади. Унинг тўртдан уч қисмига пахта экасан, қолганига озуқа. Бу ижарачига алмашлаб экишни йўлга қўйиш билан бирга, мол боқиш, сут, гўшт етиштиришга шароит яратади. Шунинг учун правление билан сут, гўшт етказиб бериш ҳақида ҳам шартнома тузилади. Ижарачи яна тутларни парваришлаши, пилла етиштиришга ўз ҳиссасини қўшиши керак. Энг асосийси, ўз еринггa ўзинг хўжайинсан! Шартномадаги маҳсулотларни етказиб бериш оилангга ва давлатга фойда келтириши турган гап. Техника, сув, уруғ, ўғит, ёнилғи билан таъминлаш хўжаликнинг бўйнида. Агар улардан тежаб қолсанг, ҳаммаси чўнтагингга киради.

Ражаббой Жабборовга ижара усули маъқул келди. Колхоз раиси Оллаберган Субонқулов билан унинг моҳиятини, самарадорлигини бригадасидаги деҳқонларга тушунтиришди. Буни дастлаб ҳамма якдиллик билан қўллаб-қувватлаб кутиб олди. Лекин айни баҳорги юмушлар бошланиши арафасида иккиланганлар, янгича ишлашга шубҳа билан қаровчилар чиқа бошлади. На илож?! Ҳар ким ўзи қайси усулда меҳнат қилишни ихтиёрий равишда танлаши керак. Таъсир ўтказиш, маъмурий буйруқбозлик йўли билан ижобий натижага эришиб бўлмайди.

Ўша йиғилиш ҳамманинг эсида. Мухомон қишлоғи пахтакорлари олдида икки йўлдан бирини танлаш зарурати турарди: ижарами ёки оилавий пудрат? Баҳслар ва тортишувлар узоқ чўзилди. Оқибатда 20 оила ижара, қолган 31 оила пудрат усулида ишлашга қарор қилди. 4-бригададаги 5 оила ҳам янги метод бўйича меҳнат қилиш учун шартнома тузди. Хўжалик ижарачиларни ер билан таъминлади. Моли кам ёки йўқлар колхоздан ссуда сўраб, бозордан ва хўжаликдан сотиб олишди. Иқтисодий муносабатларни йўлга қўйиш учун банкдан ҳар бир ижарачига ҳисоб очилди.

— Мақсад шундан иборатки, — дейди колхоз раиси, — ижарачилар фақат пахта экиш билан шуғулланиб қолмай, чорва маҳсулотларини кўпайтиришга ҳам ўз ҳиссаларини қўшишсин. Чунки қишлоқда фақат пахтанинг ўзи билан яшаб бўлмайди. Рўзғорга сут, гўшт ва яна бошқа маҳсулотлар зарур.

Болтабика Саидмаҳмудова қизи ва ўғли билан биргаликда икки гектар ерни ижарага олди. Унинг 1,4 гектарига пахта экилди. Бу майдондан 4,9 тонна ҳосил етказиб бериши, 4 бош сигирдан ҳар куни хўжаликка 5,5 килограмм сут ва йил давомида ярим тонна гўшт топшириши керак. Шартномада пахтадан келадиган даромаднинг 61,5 процентини олишга келишилди. Шунингдек, ҳар гектар ҳисобига 25 килограмм пилла етиштириш зарур.

Саидмаҳмудоваларнинг йил бўйи қилган меҳнати яхши самаралар берди. Улар барча мажбуриятларини ошириб бажаришди. Ҳамма харажатларни чегириб ташлаганда, айни кунда уларнинг 5 минг сўмга яқин даромад қилиши аниқ бўлиб турибди. Мукаррам Саъдуллаева, Мақсуда Бозорова, Қурбон Саидмаҳмудовлар, умуман олганда, барча ижарачилар йилни муваффақиятли якунлашяпти.

Натижалар ибратли. Бу оилавий пудрат бўйича ишлаётганларда ҳам янги усулга нисбатан рағбат уйғотмоқда. Яқинда Йўлдош Матмуродов правление идорасига келди. Иқтисодчилардан ўзининг меҳнати билан ижарачиларникини таққослаб беришни сўради. У ўз оиласи билан 2,5 гектар ерга пахта эккан эди. Шу боис ана шунча майдонда деҳқончилик қилган ижарачининг даромади билан солиштирилди. Таажжубки, уларнинг ери, меҳнати, харажати қарийб бир бўлишига қарамай, Матмуродов минг сўм атрофида кам ҳақ олар экан. Чунки, ижарачи пландан юқори топширилган ҳосил даромадининг ҳаммасини ўзига олади, у эса ярмини. Шу боис оилавий пудратчи ҳозирданоқ ижарага ўтишга тайёр. Яна кўплаб колхозчилар шундай ниятда.

Колхозда юқорида амалга оширилаётган ишларнинг ҳаммаси дастлабки изланишлардир. Энг асосийси, ана шу изланишлар натижасида одамлар ўз қўшнилари иши тимсолида ижаранинг афзаллигига ишонч ҳосил қилишяпти. Улар бу усул деҳқонларга ерга соҳибликни тўла қайтариб бераётганига, уларнинг эркига, ўз ақл-идроклари билан иш юритишларига кенг йўл очаётганига амин бўлишяпти.

Урганч районидаги «Ленинизм» колхози фермасида ўтган йили 13 киши молбоқарлик қилишиб, коллектив пудрат усулида ишлаган эди. Афсуски, янги усул ҳам ишда бурилиш ясай олмади. Ферма аввалгидай қолоқликдан чиқа олмай, йилни 15 минг сўмлик зарар билан якунлади.

Хўш, энди қандай йўл тутиш керак? Ишни ташкил этишнинг қай бир усули зиёндан фойда сари етаклайди? Колхоз раҳбарлари шу ҳақда бош қотиришиб турган пайтда матбуотда ижара пудратининг ижобий моҳияти ҳақидаги материалларга кўп ўрин берила бошланди. Бу уларга худди шу усулни қўллаб кўришга туртки берди.

Турган гапки, бу борадаги ҳамма нарса янги эди. Шу боис ҳар бир жиҳат, бериладиган восита, шартнома шартлари хусусида кўп ўйланиб, кейин бир ечимга келишга тўғри келди. Май ойида 300 бош қорамол, 124 гектар экинзор, 94 минг сўмлик асосий ишлаб чиқариш воситалари 17 ижарачи ихтиёрига берилди.

— Айтайлик, нега ижарачиларга озуқа учун 100 ёки 200 гектар эмас, айнан 124 гектар экинзор ажратилди? — дейди колхоз бош бухгалтери Б. Юсупов. — Чунки ҳар томонлама ҳисоб-китоблар туфайли шундай хулосага келдик. Гўштга топшириладиган молларнинг ўртача семизлигини таъминлаш учун 589 тонна озуқа жамғарилиши керак бўлар экан. Шунча миқдордаги турли хил тўйимли ем-хашакни бизнинг ер шароитимизда 124 гектар майдонда етиштириш мумкин.

Бир сўз билан айтганда, правление билан ижарачилар ўртасидаги шартнома пухта ўрганилиб ва ўйланиб тузилди. Ижарачилар ҳам ўз ишларини бўлиб олишди. Бўрдоқига боқиладиган 300 бош қорамолга 6 киши қарайдиган, 11 киши озуқа етиштириш билан шуғулланадиган бўлди. Даромад пировард натижага қараб тақсимланади.

Ижара ҳар бир кишининг қобилиятини рўёбга чиқариш учун имконият яратди. Ўзаро талабчанлик, интизом кучайди. Озуқадан тежабтергаб, техникадан унумли фойдаланиш кундалик ишнинг таркибий қисмига айланди. Масалан, колхоздаги бир сўмлик техника бугунги кунгача 78 тийин даромад келтирган бўлса, ижарачиларники 1 сўм 05 тийиндан фойда келтиряпти. Ижарачилар шу пайтга қадар 800 тонна ем-хашак тайёрлашган, 30,2 тонна гўшт етиштиришга муваффақ бўлишди. Йил охиригача яна 4 тонна гўшт тайёрлаш имконияти бор. Агар бу вазифа ҳам амалга оширилса, хўжаликнинг ўзи 10 минг сўмга яқин фойда кўради. Албатта, ижарачиларнинг даромади ҳам меҳнатларига яраша тушади. Ҳар бир молбоқар ойига ўртача 414 сўм даромад қилади. Озуқа етиштирувчилар ҳам оддий усулда ишлашаётганларникига қараганда 2 ва ундан ортиқ баравар кўп маош олади.

Мана, ижаранинг шарофати. Колхозга ҳар йили 10 минглаб сўм зарар келтираётган бўрдоқичилик фермаси атиги 6 ой мобайнида рентабелли соҳага айланди.

Яна бир муҳим муаммо— кишиларнинг дунёқараши, маънавий-сиёсий онгини ўстириш билан боғлиқ. Афсуски, Хоразм областида илғор усулларнинг жорий этилиши худди шу масалаларга эътиборнинг бўшаштириб юборилишига олиб келмоқда. Маълумки, илгари бригаданинг дала шийпони —деҳқоннинг иккинчи уйи ва идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларнинг маркази эди. Лекин деҳқонлар оила ва ижара пудратида ишлашга ўтгач, шийпонлар кўпинча ҳувиллаб қоляпти. Ҳозир аксарият жойларда ҳар бир оила ёки коллектив чайлалар қуриб олишган. Кишилар шу ерда ҳордиқ чиқаришади. Шу боис уларнинг шийпонга бориб юришларига ҳожат қолмаяпти. Тарғиботчи ва ташвиқотчилар эса, бу «кичик шийпонча»ларга жуда кам келишади. Умуман олганда, янги иқтисодий муносабатлар таркиб топаётган шароитда деҳқонлар ўртасида идеологик тарбиявий-сиёсий ишларни олиб боришда ва уларнинг дам олишини ташкил этишда зарур ташкилотчилик, жонкуярлик ва топқирлик кўрсатилмаяпти.

«Совет Ўзбекистони»га жавоб берадилар

ЎЗБОШИМЧАЛИГИ УЧУН...

Чуст шаҳрида яшовчи Н. Султонова редакциямизга ёзган аризасида қўшнилари М. Қодирова, М. Мамажоновалар томонидан тан жароҳати етказилганлиги ва уларга нисбатан чора кўрилмаганлиги тўғрисида маълум қилган эди.

НАМАНГАН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда қайд этилишича, аризадаги фактлар тасдиқланди. Ҳақиқатан ҳам 1988 йилнинг 6 июлида Чуст район халқ судига М. Қодирова, М. Мамажоновага нисбатан айблов тартибида материал тушган. Суд канцелярияси мудири О. Тошхўжаев бу материални халқ судьялари руҳсатисиз асоссиз равишда айбдорлар истиқомат қилиб турган жойдаги ўртоқлик судига кўриб чиқиш учун юборган.

Мазкур масалани ҳал этишда ўзбошимчалик қилганлиги учун О. Тошхўжаев лавозимидан бўшатилди. Область ижроия комитети адлия бўлимида бўлиб ўтган оператив кенгашда канцелярия ишлари устидан назоратни бўшаштириб юборганликлари учун халқ судьялари Т. Дадамирзаев, М. Халисовалар қаттиқ огоҳлантирилдилар.

1988 йил 18 октябрда Н. Султоновага тан жароҳати етказганлиги факти юзасидан Чуст район халқ суди томонидан унинг қўшниларига нисбатан жиноий иш қўзғатилди. Шу йил 21 октябрда Н. Султонова иши кўриб чиқилганда, у халқ судига қўшниларига нисбатан эътирози йўқлигини маълум қилиб, жиноий ишни тўхтатишни илтимос қилди. Халқ суди қўшнилар ярашганлиги муносабати билан ишни тўхтатди.

ҚАТТИҚ ҲАЙФСАН БЕРИЛДИ

Редакциямиз Жомбой районидаги Улуғбек номли совхознинг 2-агроучасткаси 3-бригадасида яшовчи ота-оналар номидан шикоят хат олган эди.

Ушбу ариза юзасидан текшириш ўтказган ЖОМБОЙ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан хабар қилинишича, унда келтирилган айрим фактлар тасдиқланган. Ишда хатоликларга йўл қўйилганлиги учун «Пахтаой» болалар боғчаси мудираси М. Сафаровага қаттиқ ҳайфсан берилди.

• *Интернационализм — ҳаётимиз қонуни*

Муваффақиятларимиз омили—аҳилликда

Қўриқ Ховос районидаги «Дружба» совхозида бир неча миллат вакиллари бир оила фарзандларидек аҳил-иноқ бўлиб яшаб, меҳнат қилишмоқда. Шу сабабли хўжалик эришаётган натижалар ҳам салмоқли бўлиб бормоқда. Кунн кеча мухбиримиз совхоз директори Абдуҳаким АБДУВОҲИДОВ билан учрашиб, интернационал хўжаликда қўлга киритилаётган муваффақиятлар омили ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Мамлакатимизда бошланган қайта қуриш жараёни ҳамма ерда демократия ва ошкораликнинг кенг авж олишига олиб келди. Аммо демократия деганда фақат ҳуқуқнигина қарор топишини эмас, шу билан бирга ҳар бир кишининг жамият олдидаги бурчини, қатъий интизомга риоя этиш лозимлигини ҳам тушунмоқ керак. Бироқ айрим кишилар демократия, ошкораликни сохта шиор қилиб, миллий адоватларни авж олдириш, пировардида, қайта қуришнинг муваффақиятига одамларда шубҳа уйғотишга ҳаракат қилишмоқда.

Мен ўйлайманки, улар буни ўзларининг йўл қўйган хатоларини беркитиш шу йўл билан жамоатчиликни чалғитишни мақсад қилиб қўйишган. Ҳалол, меҳнаткаш инсон ҳеч қачон турли бўлмағур иғволарга учмайди. Чунки у бундай бўлмағур фикрлар, хатти-ҳаракатлар ҳеч қандай наф бермаслигини, аксинча, жамиятга ҳам, ўзига ҳам маънавий ва моддий зарар келтиришини яхши билади.

Хўжалигимизда ўзбек, тожик, қозоқ, рус ва бошқа миллатларга мансуб кишилар оға-ини, опа-сингилдек меҳнат қилишади. Совхозимиз ана шу дўстликнинг ифодаси сифатида «Дўстлик» — «Дружба», деб юритилади. Интернационал коллективимиз бир эзгу мақсад йўлида қўлни қўлга бериб аҳиллик билан ишлаётир. Тўйларимиз ҳам, маъракаларимиз ҳам доимо биргаликда тинч-тотув ўтади. Бир халқдаги энг яхши анъаналар бошқаларнинг турмушига ҳам кенг сингиб бораётир. Интернационал оилалар кўпаймоқда.

Бизда одамларга унинг қайси миллатга мансублигига қараб эмас, қилган меҳнатига қараб иззат ҳурмат кўрсатилади. Меҳнатдан бахт топганлар тобора ортиб бораётгани туфайли ҳам ютуқларимиз салмоқли бўлаётир. Масалан, бу йил пахта тайёрлаш топшириғини 9 октябрдаёқ областда биринчи бўлиб адо этишга муваффақ бўлдик. Ҳосилнинг 98 проценти машиналарда терилиб, 95 проценти юқори сортларга сотилди. Давлатга жун, пилла, сабзавот, гўшт, сут, дон етказиб бериш планлари ҳам ошириб уддаланди.

Ютуқларимизнинг асосий омили, аввало дўстлигимиз, аҳиллигимизда бўлса, яна қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришидан давлатга ҳам, деҳқонларга ҳам бирдай фойдали бўлган янгича иш усулларининг ўрин олаётганидадир. Коллектив, оила пудрати кенг қўлланилмоқда. Келгуси йилдан Облоқул, Қурбонов, Жумабой Абдураҳмонов бошлиқ, оилавий пудрат бригадалари ижара асосида ишлаш истагини билдиришди. Уларнинг фаолияти муваффақиятли бўлса, бошқа оилалар ҳам шу усулда ишлашга ўтишади.

Бироқ ютуқларимиз билан бирга муаммолар ҳам йўқ эмас. Келгуси йили 1500 тонна пахта тайёрлашни кўзлаяпмиз. Аслида бундан ҳам юқорироқ марранн яқин йиллар ичида эгаллашимиз мумкин. Бунинг учун ерларимизни планировка қилишни белгиланган муддатдан кечиктирмаслик керак. Бу йил 108 гектар ер планировка қилинган эди. Келгуси йил бу тадбир 300 гектар ерда амалга оширилади. 1994 йилга бориб 6000 гектар планировка қилинган ерларга эга бўламиз.

Бундан ташқари совхоз ишчиларининг асосий қисми ўзлари анча йиллар олдин қурган уйларда яшашади. Уларда қулайликлар кам: газ йўқ, водопровод етарли эмас. Совхознинг марказий қўрғонини қуриш учун пул ажратилган. Энди бутун умидимиз — қурувчилардан. Улар бунёдкорлик ишларини авж олдириб, деҳқонларнинг унумли ишлашлари, яхши яшашлари, мароқли дам олишлари учун шароит яратишга тезроқ муваффақ бўлишса, интернационал коллективимиз ўз навбатида мўл-кўл маҳсулот етиштириб, эл-юрт бойлигига бойлик қўшиш йўлида ташаббус кўрсатиб ишлайверади.

Пахтакор районидаги хўжаликлараро бўрдоқичилик корхонаси коллективи давлатга гўшт сотиш планини муддатидан олдин бажарди. Бу муваффақиятга кўплаб чорвадорлар ҳалол, баракали меҳнатлари билан муносиб ҳисса қўшдилар.

Суратларда: 1. Илғор молбоқар Нуриддин Каримов. 2. Озуқа цехи бошлиғи Норқул Мирзаев, зоотехник Тоғай Абдуллаев билан ем сифатини кўздан кечирмоқда. 3. Молларга озуқа тарқатилаётир.

У. ҚЎШВОҚОВ фотолари.

• *Газета саҳифаларида*

Қудратимиз мезони

СССР — ҳаммамизнинг уйимиз. Кўп миллатли халқимиз ўзаро дўст ва иноқ ягона оилага бирлашиб яшамоқда ва меҳнат қилмоқда. Томчида қуёш акс этганидек, бу ҳақиқатни ҳар бир меҳнат коллективи, ҳар бир шаҳар ва район мисолида ҳам кўриш мумкин. «Районимизда ҳозир 21 миллат вакиллари яшамоқда ва биргаликда меҳнат қилмоқдалар, — деб ёзади Янгиқўрғон райони **«Меҳнат байроғи»** газетаси.—Ишни шундай ташкил этишга эришмоғимиз керакки, токи қудратимиз асоси — қардош миллатларнинг бирлиги ҳар томонлама мустаҳкамланиши, муносабатлар такомиллашуви, интернационал тарбиянинг янада ривожлантирилиши таъминлансин». Газетанинг яқинда чиққан бутун бир сони ана шу энг муҳим мавзу — интернационал тарбия мавзуига бағишланган. Унда «Қардошлик ва дўстлигимизни кўз қорачиғидек асрайлик!» деган умумий сарлавҳа остида партия ва совет ходимлари, ўқитувчилар, ишчи ва деҳқонларга кенг минбар берилган. Жумладан, газетада 1-Агропромстрой трестига қарашли Янгиқўрғондаги 134-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колонна бошланғич партия ташкилотининг секретари Х. Абдуллаев «Аҳилмиз, иноқмиз», Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси М. Азизов «Ватанпарварлик — юксак фазилат», Янгиқўрғон посёлкасидаги 10-ўрта мактаб илмий бўлим мудири Л. Смольянинова «Муаммолар ҳал этилиши керак» сарлавҳали мақолаларида ўзлари меҳнат қилаётган коллективларда кишиларни интернационал дўстлик ва қардошлик руҳида тарбиялаш юзасидан олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қиладилар. Мақолаларда, шунингдек бу соҳада учраётган баъзи муаммолар, тарбия ишидаги камчиликлар ҳақида ҳам фикр юритилади. Газетанинг тўртинчи бети турли миллатларга мансуб мамлакатимиз шоир ва ёзувчиларининг ижодига бағишланган. Уларнинг шеър ва ҳикояларидан намуналар босилган.

БОЛАЛАР УЙИГА СОВҒА

Марғилондаги В. И. Ленин номли 1-болалар уйи тарбияланувчилари яқиндан буён «Компьютер синф»да машғулотлар ўта бошладилар. Қўшма совет-болгар «Вариант» муассасаси мактаб ислоҳотини амалга оширишга ёрдам берадиган «Компьютер синф» марказлашган комплексларини ишлаб чиқарди. Тошкентда тайёрланган биринчи ана шундай синф Марғилон болалар уйига тортиқ қилинди.

«Компьютер синф» ўқитувчи ва ўн нафар ўқувчига мўлжалланган программалаштириш аппарати, автоматлаштирилган ўқув жиҳозлари, тўртта овоз ёзувчи диск ва бошқа мураккаб қурилмалардан ташкил топган.

Компьютер синфни «Вариант» муассасаси инженер-техник ходимларининг ўзлари ўрнатиб беришди. Тарбиячилар янгиликнинг ўқув жараёнига ижобий таъсир кўрсатаётганлигини таъкидлашяпти.

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҚАЛБЛАРГА ҚУЛОҚ ТУТИБ...

Маҳаллий Советлар: тажриба ва ташаббус

Халқ депутатлари Самарқанд район Совети ижроия комитети ўз ваколатларидан унумли фойдаланмоқдами? Меҳнаткашлар билан алоқани мустаҳкамлашнинг қандай усуллари қўлланилмоқда? Жойларда, қишлоқ Советларида гражданларни қабул қилиш, уларнинг талаб-истакларига қулоқ солиш ҳамда ижросини таъминлаш борасида нима қилинмоқда? Қуйида Самарқанд район ижрокоми фаолияти асосида ана шу саволларга жавоб беришга ҳаракат қилдик.

Шанба куни халқ депутатлари район Совети ижроия комитети гражданларни кўчма қабул қилишни Оҳалик қишлоқ Совети ижрокоми клубида уюштирди. Бу ерда Куйбишев номли колхоз ҳамда «СССР 50 йиллиги» совхози территориясида яшовчи кишилар тўпланишди. Халқ депутатлари район Совети ижроия комитетининг раиси Раҳима Ҳакимова, унинг ўринбосарлари Бобомурод Зиёев, Бурхон Бўронов ва район ташкилотлари раҳбарлари ҳам шу ерда эдилар.

Ўрташиқ қишлоғидан келган уруш ва меҳнат ветерани Неъмат ота Ҳасанов биринчи бўлиб қабулга кирди:

— Кейинги пайтларда, деди отахон, — ободонлаштириш ишларига катта эътибор берилмоқда. Масалан, Хўжаковшер қабристони обод қилинди. Янги чойхона қурилиши тез суръатларда олиб борилмоқда. Бунинг учун раҳмат. Лекин, менинг таклифим, қишлоғимиз марказидаги Маъруфов номли кўчани асфальтлаштириш. Чунки ёзда чанг, қишда эса тиззагача лой кечиб ўтамиз. 16-ўрта мактаб бизнинг қишлоғимизда жойлашган. Билим даргоҳига қатнайдиган ўқувчилар ҳам шу кўчадан ўтишади. Илтимос шу масалада ёрдам берсангиз.

— Асфальт қилиш керак, шундайми? — ижроком раиси Раҳима Ҳакимова колхоз раисига юзланди.

— Асфальт ётқизамиз, — деди Куйбишев номли колхоз правлениеси раиси Ҳабиб Тоғаев.

— Муҳлати қачонгача?

— 1989 йилнинг биринчи кварталида бажарамиз.

— Қорли-қировли кунларда сифати бўлмайди. Ё ҳозир ёки келаси йил иссиқ кунларда бажариш керак.

— Имкониятини қидирамиз.

— Яна битта илтимосим бор, — деди отахон, — район бирлашган касалхонасининг шифокорлари Ёдгоров ва Хўжаева ишидан кўнглимиз тўқ эмас. Чунки, улар ўз вазифаларига совуққонлик билан қарайдилар. Врачлар устидан назорат қиладиган, уларни тартибга келтирадиган масъулиятли киши борми ўзи?

Ҳамма район бирлашган касалхонаси бош врачининг ўринбосари Асадовга қаради.

— Фамилияларини ёзиб олдим, текширамиз, — деди Ғулом Қосимович.

— Бошқа бўлим мудирларини ҳам тартибга чақириш керак, — деб луқма ташлади кимдир.

— Район бирлашган касалхонаси иши билан яқиндан танишамиз, — қатъий ваъда берди ижроком раиси.

Оҳалик қишлоғидан келган Шароф ота Исмоилов:

— Ҳал қилиш мумкин бўлса, илтимосимни айтаман, — деди.

— Айтинг, — деди ижроком раиси, — қўлимиздан келган ёрдамни беришга тайёрмиз.

— Қишлоғимизнинг бир томони газлаштирилган, иккинчи қисмини газлаштириш эса пайсалга солинмоқда.

— Бу масала билан халқ депутатлари район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Бурхон Бўронов шуғулланадиган бўлди. У қўшимча лимит олиш учун Москвага бориб келади.

— Бўлмаса, тошкўмир олиб турар эканмиз-да, — табассум билан, — деди отахон.

— Ҳа, бу хусусда район матлубот союзи бизга яқиндан ёрдам беради.

Миронқўл маҳалла комитетининг раиси Асрор Мўминов ҳам қишлоқда медицина хизмати кўнгилдагидек эмаслиги, қабулга келган беморларни даволаш учун жой етишмаслиги тўғрисида шикоят қилди.

— Қишлоғимизда, — деди Асрор Мўминов, — икки мингдан кўпроқ аҳоли истиқомат қилади. Уларга 3 нафар врач хизмат кўрсатади, холос. Асбоб-ускуналари эскирган. Қабулга келган беморлар ўтиришлари учун ҳатто стул етишмайди, дорихона йўқлиги туфайли район марказига ёки шаҳарга тушишга тўғри келади.

— Ҳақли эътироз, —сўз олди «СССР 50 йиллиги» совхозининг директори Соҳибназар Назаров, — дорихона қишлоқ учун жуда зарур. Беморларни қабул қилиш мақсадида участка амбулаториясини кенгайтиришга биз ёрдам берамиз. Қурилиш шу йилда бошланади.

Қабулга Кўсахо қишлоғидан 7 нафар хотин-қиз келди. Улар номидан сўзлаган Шаҳрия Муқумова шундай деди:

— Биз яшаётган участкада экинни суғориш у ёқда турсин, ичимлик суви йўқ. Бир неча марта Куйбишев номли колхоз правлениесига мурожаат қилдик, натижа бўлмади.

— Сизлардан бор-йўғи 2 киши колхозга аъзо, — эътироз билдирмоқчи бўлди колхоз правлениеси раиси. — Икки хўжалик учун сув ўтказмаймиз.

— Меҳнаткашлар ҳар томонлама яхши яшашлари учун бизу-сиз қайғуришимиз керак. Ҳаммамиз бир оила фарзандидек яшаётган эканмиз, шароит яратиб беришимиз лозим. Бу вазифани сизга, колхоз раисига топширамиз, — деди ижроком раиси.

18-ўрта мактаб директори Насим Обидов кириб келди:

— Меҳнат отпускам даврида мактабимизда олти ёшликлар учун синф хонаси ташкил қилдик. Бу йил 1 сентябрдан бошлаб дарс ўтилмоқда. Лекин, район санитария-эпидемиология станцияси ходимлари синф хонасини ва улар учун очилган буфетни ёпиб кетишди. Мени ҳайратга солган нарса, санитария-эпидемиология станцияси ходимларининг мактаб маъмурияти билан учрашмасдан, ўзбошимчалик билан иш тутишларидир.

16-ўрта мактаб директори Насимжон Маҳмудов эса магазинларда ўқувчилар дафтари ва кундалиги, ручка, стержень, ўчирғич йўқлиги тўғрисида шикоят қилди. Район матлубот союзининг раиси Қаҳрамон Нуриддинов ахборот берди:

— Мактаб директори ҳақ. Ҳозирги кунда ўқувчилар учун кўпгина ўқув қуроллари етишмайди. Уни бартараф этиш чора-тадбирларини кўряпмиз. «Мактаб ярмаркасини» ташкил этдик.

— Ярмаркангиз икки кун ишлади, холос! — луқма ташлади кимдир. Район матлубот союзининг раиси нима деб жавоб беришни билмай қолди. У мавжуд камчиликларни тезда бартараф этиб, ўқувчиларга зарур бўлган нарсаларни олиб келтириш, шу билан бирга мактаб буфетларини озиқ-овқат ва сабзавот маҳсулотлари билан таъминлашга ишонтирди.

Ветеранларга гўшт, сариёғ ўз вақтида берилмаётгани хусусида келган Мурод Пардаевнинг асаби бузилган эди. Ветеранларга тансиқ озиқ-овқат маҳсулотларини вақтида етказиш учун тадбирлар белгилаб, бунга масъул кишилар тайин қилингандан сўнг Мурод Пардаев юзида қониқиш аломатлари сезилди.

Қабул жараёнида меҳнат ветерани Искандар Бойтўриев жойларда депутатлар номигагина иш олиб боришлари, сайловчилар билан учрашмасликларини танқид қилди.

— Нега энди депутатларнинг фаолиятлари суст?—деди у. — Бу масалага ҳам район Совети ижроия комитети аҳамият берса, нур устига аъло нур бўларди.

Шу куни Оҳалик қишлоқ Советида бўлиб ўтган қабул кўпгина муаммоларни ўртага қўйиб, унинг ечими район Совети ижроия комитетидан талаб қилинди.

Қабул сўнгида биз ижроком раиси билан суҳбатлашдик:

— Ҳозирга қадар 7 жойда гражданларни қабул қилдик, — деди Раҳима Ҳакимова. — Ҳар бир қабулга 40-60 киши келмоқда. Уларнинг талаблари ўз жойида ҳал қилинмоқда. Натижалар район Совети ижроия комитетининг мажлисида икки марта муҳокама қилинди. Ишончим комилки, гражданларни қабул қилишнинг бу усули районда кўпгина долзарб муаммоларни ҳал этишда ижобий натижа беради.

З. ҲАСАНОВ,
Самарқанд райони.

Чингиз Айтматов туғилган куннинг 60 йиллигига

Оқар дарё

Очиғини айтганда, баъзан адиблар ҳақида сўз кетганда, биз буюк, улуғ, деган сифатларни ғоят саховат билан ишлатамиз. Майли, юксак мақом ҳар бир орзули инсонга насиб эта қолсин. Бироқ шундай зотлар бўладики, ундайлар тарихнинг ихтиёридан ташқари, кимларнингдир иродасига боғлиқ бўлмаган ҳолда тириклигидаёқ абадият мандатини қўлга киритадилар. Ўзи туғилиб ўсган жўғрофий кенгликлардан парвоз қилиб, бутун инсониятнинг ардоқли фарзандига айланадилар. Бизнинг Ўрта Осиёмизда етишиб, жаҳон адабиётининг пешқадам вакилларидан бирига айланган Чингиз Айтматов хусусида юқоридаги гапларни баралла айтиш мумкин.

Осиёда адабиёт силсиласининг бағоят баланд чўққилари бор. Улардан бири, шубҳасиз, Чингиз оғадир. Америка Қўшма Штатларида бўлган чоғимда баъзи адабиётчилар билан суҳбатлашишимга тўғри келди. Мени, албатта, уларнинг Шарқ адабиётини нечоғлик билиш-билмасликлари ҳам қизиқтирди. Шунда улар иккита номни беихтиёр тилга олдилар: бири Рабиндранат Тагор, иккинчиси Чингиз Айтматов эди.

Айтматов ижоди бизга кўп жиҳатдан сабоқ бергулик мактабдир. Менинг учун Айтматов сабоқларидан бири қуйидагича: Чингиз оға ўзининг бениҳоя жасур истеъдоди билан ҳар қандай маҳдуд, қийин шароитларда ҳам ҳақиқатни қиёмига етказиб, ўринлатиб айта билишини исботлади. Адибнинг «Алвидо, Гулсари!» асарини эсланг. Асар қаҳрамони Танабойнинг ҳам, унинг содиқ йўлдоши Гулсари лақабли отнинг ҳам навқирон чоғлари жамият хизматига сарф бўлди. Бироқ, улар қартайгач, назардан қола бошладилар. Ёзувчи мана шу фикрни мураккаб шароитда катта маҳорат билан бадиий асарга айлантирди. Бу гап бугунги кунда ўз актуаллигини, ҳаётий қимматини йўқотган эмас. Албатта, ҳар қандай буюк адибнинг ҳам ўз услуби, ўз оҳанги бўлади. Толстойни Достоевскийдан фарқлашда доҳиёна белгиларни илғаш мумкин бўлганидек, Айтматов ижодини кузатганда ҳам фақат унга хос бўлган фазилатларни дарҳол топа оламиз. Булар чуқур инсоний фалсафа ҳамда ғоят гўзал поэтик руҳдир. Чингиз Айтматов — қалбан шоир. Агар у шеърият соҳасида қалам юритганда ҳам, шубҳасиз, буюк шоир бўлиб етишар эди.

Чингиз Айтматов ўзбек адибларининг энг яқин дўсти, маслаҳатгўйи. Айниқса, бизнинг пешқадам прозаикларимиз Чингиз Айтматовдек адиб билан ҳамиша ҳамқадам. Бизнинг ўзбек адабиётида тилга олингулик бирор асар пайдо бўлса, у ҳеч қачон Чингиз оғанинг назаридан четда қолмайди. Бундай асарлар ҳақида Чингиз Айтматов матбуотда ўз фикрини билдиради ёки муаллифларга махсус мактублар йўллайди.

Умуман, ўзбек адабиётининг тарихига, унинг бугунига Чингиз Айтматовнинг қизиқиши ғоят катта. У киши, айниқса халқимизнинг китобхон сифатидаги савиясини юксак баҳолайди. Мен бунга кўп бор гувоҳ бўлганман.

Оқар дарёлар оқмасдан қолмас экан. Неча юз йилларда пайдо бўладиган яна бир буюк дарё — Чингиз Айтматов Ўрта Осиё бағридан пишқирганча отилиб чиқди ва у бугунги кунда жаҳон маданияти уммонини ўз оқими билан баҳраманд қилиб, тўлатиб турибди.

Абдулла ОРИПОВ.

АДИБ ҲАҚИҚАТИ

Ижод аҳли доим ҳақиқат излайди. Бироқ кимлардир унга эриша олади, кимлардир ёруғ йўлни топавермайди. Чингиз Айтматов бу жиҳатдан ўзига хос йўл топган адиблардандир.

Чингиз Айтматов шахс ва адиб сифатида ҳаётнинг барча паст-баландини кўриб, вояга етган санъаткор. Адиб асарларида акс этган ҳақиқат бешафқат, бемуросадир. У санъаткор сифатида ҳақиқатнинг юзига тик ва мардонавор қарай олади. Уни реал ифодалашдан бир қадам ҳам чекинмайди, тап тортмайди.

Чингиз Айтматов адабиётга 50-йилларнинг бошларида кириб келган. Бу пайтларда адабиёт ва санъатда конфликтсизлик назарияси ҳоким эди. Ҳақиқатдан кўра воқеликни маълум идеаллар асосида акс эттириш кўпгина ёзувчиларнинг ижодида етакчи принцип эди. Чингиз Айтматов ўзининг биринчи асарлари биланоқ бу принципларнинг асоссиз эканини исбот қилди. Ва, шу бугунгача у ўз принципига содиқ бўлиб келяпти.

Улуғ Ватан уруши давридаги азоб-уқубатлар натижасида оддий меҳнаткаш халқ вакилларининг бошига тушган кулфатлар, булар натижасида пайдо бўлган дағалликлар, совет тузумининг илк босқичларидаги машаққатли, мусибатли манзаралар, баъзан даврлар рамкасига сиғмайдиган шафқатсиз аччиқ ҳолатлар унинг диққат марказида туради. Бугун ҳам у шу принципга содиқдир.

Чингиз Айтматов тасвирида ҳаёт сунъий бўёқлардан холи. Унинг кўп қаҳрамонлари қисмати оғир фожиа билан якунланади ёки шунга ишора қилинади. Бу фожиавий ҳолатларга китобхон ҳеч вақт бепарво қолмайди. Ачинади, куюнади, аксарият пайтларда ўз ҳаётидаги қандайдир воқеаларни қайта бошдан кечиргандай бўлади. Шу йўл билан адиб китобхонни қаҳрамонлари қисматига шерик қила олади.

Кўпчиликка маълум бўлган ҳаёт материалини юзаки қайд қилиш, сийқа маъно чиқазишдек жўнлик унга ёт. У доим ҳаётдан сабоқ бўларли салмоғдор маъно излайди.

Чингиз Айтматов ижоди учун шаблонга айланиб қолган «ижобий» ва «салбий» сингари тушунчалар ҳам тўғри келавермайди. Тўғри, унинг асарларида ижобий ва салбий типлар бор. Бироқ, унинг аксарият қаҳрамонлари газеталардан газеталарга ўтиб юрадиган, баъзан асарнинг биринчи саҳифасиданоқ ҳамма хислатлари маълум бўладиган ижобий қаҳрамонлар эмас. Адиб сифатида у ҳақиқатни изласа, унинг қаҳрамонлари ҳам шу йўсинда ҳақиқат излайдилар — топсалар маълум даражада қаноат ҳосил қиладилар, топмаган пайтларида инсонга хос беҳисоб изтироб чекадилар, азоб-уқубатларни бошларидан кечирадилар. Эдигей, Каллистратовларнинг ҳақиқат йўлидаги жонбозликлари, фидойиликларига китобхон табиий равишда шерик бўлади. Уларнинг бошидан ўтган кечинмаларни бевосита ҳис қилади. Улар билан ёнма-ён туриб яхшилик қаердаю, ёмонлик қаерда, ҳақиқат қаердаю қабоҳат қаерда эканини англагиси келади. Эдигей ва Каллистратовлар қай даражада ҳақиқатга интилиб унинг охирига етолмаган бўлсалар, китобхон ҳам уларни шу даражада ўз мулоҳазасидан ўтказади. Эдигей ва Каллистратовлар қай даражада ҳақиқатга эришишни ўзларининг муқаддас бурчи деб ҳисобласалар, китобхон ҳам шу даражада интилади. Демак, атоқли ёзувчи яратган шафқатсиз ҳақиқат реал ҳаётнинг ўзидан келиб чиқадиган ҳаётбахш ҳақиқатдир.

Шахсга сиғиниш ва турғунлик даврларида ҳаёт материалини юзаки қайд қилишдан иборат, негизига чуқур маъно жойланмаган том-том асарларнинг эълон қилинганини биламиз. Уларда ҳаётнинг ҳар ким ҳам сезавермайдиган сирли маъно ва ички тўлқинларини, тараққиёт тенденцияларини ҳис қилиш етишмасди. Чингиз Айтматов асарлари бу жиҳатдан ҳам диққатга сазовор. Гап фақат аччиқ ва шафқатсиз ҳақиқатда эмас, балки жамият ҳаётининг қай томони қандай йўналишда бораётганини англаб олиш ва уни китобхонларга етказишдадир.

Адиб қарийб қирқ йил давомида аччиқ ва шафқатсиз ҳақиқатни айтиб келди. Эндиликда қайта қуриш муносабати билан биз бу аччиқ ҳақиқатни фақат ўзимизга эмас, балки бутун дунёга баралла айтишга журъат этдик. Лоқайд, совуққон кимса оддий ўрмонларни қийратганидек, муқаддас она буғини отиб гўштини сихга илганидек, шафқатсизлик натижасида ёш норасида ўзини йўқлик томон уради. Она табиатнинг узвий бир қисми бўлган жонивор она бўри — Акбара инсон тазйиқида чўллардан қамишзорга, қамишзордан ўрмонга кўчади, турар жой излайди. Бугина эмас, лоқайд, бешафқат кимса уни энг қимматли, жонидан ширин наслидан жудо қилади. Баъзи ўринларда, ҳатто инсон ҳам муқаддас урф-одатларию, эзгу эътиқодлари, қадамжоларидан маҳрум қилинади...

...Булар шунчаки қоғоз қоралаш, жилд тўлдириш учун келтирилган воқеалар эмас, балки, санъаткор қалбида узоқ вақтлар дард бўлиб юзага отилиб чиққан руҳий тўлқинлардир. Адибни ич-ичдан безовта қилган ва унинг ҳар бир асаридан ўрин олган бу ҳодисалар эндиликда она табиатни муҳофаза қилиш шаклида бутун инсониятнинг асосий ташвишига айланди. Бу нидо «табиатдан марҳамат кутма, ундан олганингча ол, ундирганингча ундир» шиорлари ҳокимлик қилаётган даврларда айтилди. Бу ҳаётнинг тараққиёт тенденциясини олдиндан кўра оладиган адибнинг нидоси эди!

Қайта қуриш натижасида бугун умуминсоният қисматига тегишли талай муаммолар кун тартибига қўйиляпти. Булардан энг муҳими табиатнинг улуғ мўъжизаси бўлмиш ҳаётни, асрлар давомида инсон ақл ва заковати маҳсули бўлмиш тараққиётни сақлаб қолиш экани маълум бўлди. Бироқ турғунлик даврларида, дунё бир-бирига ўта зид икки лагерга ажратиб қўйилган пайтларда бу ҳақда тўла овоз билан бир нима дейиш қийин эди. Чингиз Айтматов бу ишни ҳам қилолди. Унинг етмишинчи йилларнинг охирларида яратилган «Асрга татигулик кун» романида асосий масалалардан бири шу бўлди. Ўша йиллари бу ҳол охиригача ўйлаб айтилмаган журъат натижаси бўлиб кўринди баъзи бировларга. Ҳолбуки, бу даъват эндиликда бутун инсоният олдида ҳаёт-мамот масаласи бўлиб турибди. Бу ҳам ҳақиқий санъаткорга хос олдиндан кўра билиш эмасми?!

Аччиқ ва бешафқат ҳақиқатни айтиш, башораткорлик ўзбек адабиётига ҳам ёт эмас. Шахсга сиғиниш ва турғунлик даврларида ижтимоий ҳаётнинг ҳар хил соҳаларидаги ўзбошимчаликларга муносабат билдириш, консерватив унсурларнинг асл башарасини кўрсатиш, бузилиш даврларидаги ҳақ-ҳуқуқсизликларга эътиборни жалб қилиш ўзбек ижодкорларининг ҳам диққат марказида бўлди. Бироқ, Чингиз Айтматов бундай ҳоллар ҳақида яна ҳам дадилроқ, яна ҳам баландроқ овоз билан айта олди, асл адиблик маҳоратини кўрсатди. Ўз санъати билан у ҳаётдан бир қадам олдда юрди. Ва, яна олдда бўлишига ишончимиз комил.

Бугунги кунда қайта қуриш жараёни айни авж олган пайт. Ёзувчиларимиз шахсга сиғиниш ва қайта қуриш оқибатлари хусусида асарлар яратишяпти. Бу — таҳсинга сазовор, албатта. Чингиз Айтматовнинг истеъдод йўналишини ҳисобга олиб айтиш керакки, энди у ҳаётнинг оддий китобхон ўйлаб улгурмаган ички сирлари, дарди, тўлқинлари ҳақида асар битиши турган гап. Бу фикрни изоҳлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Чунки ҳақиқий истеъдод доим ҳаётдан олдда бўлиши ва ҳаётда мавжуд бўлган, ҳали биз англаб улгурмаган муаммоларни ўртага ташлаши табиийдир. Бу билан адиб жамият тараққиётига хизмат қилади.

Матёқуб ҚЎШЖОНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ХОДИМЛАРИ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ РЕСПУБЛИКА ИНСТИТУТИ

қуйидаги кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилар составидаги вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

«Илмий-техника тараққиётини жадаллаштириш» курси бўйича **катта ўқитувчи** (0,5), ишлаб чиқариш таълими методикаси **ўқитувчилари** (2);

социал-иқтисодий фанларни ўқитишнинг «Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари» курси бўйича **ўқитувчи;**

коммунистик тарбиянинг «Ўрта ҳунар-техника билим юртида тарбиявий ишлар» курси бўйича **катта ўқитувчи.**

Конкурс муддати — 1989 йил 2 январгача.

Адресимиз: Тошкент шаҳри, 131-алоқа бўлими; Чилонзор массиви, 26-квартал, 1-«а» уй. 12-ихтисослаштирилган ҳунар-техника билим юрти. Телефон: 76-84-40.

СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги

ОҚОЛТИН ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ ТЕХНИКУМИ

1988-89 ўқув йили учун

СИРТҚИ БЎЛИМГА

қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ 20 ДЕКАБРГАЧА ДАВОМ ЭТТИРАДИ:

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш,
гидромелиорация ишларини механизациялаш,
гидромелиорация,
саноат ва граждан қурилиши.

Қабул қилиш тўғрисидаги ариза техникум директори номига ёзилиб, унга қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: маълумот тўғрисидаги аттестат (асл нусхаси), 086/У формадаги медицина справкаси, 3x4 см. ҳажмдаги 4 та фотосурат, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (нусхаси), иш жойидан йўлланма.

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Кириш имтиҳонлари 21 декабрдан 28 декабргача ўтказилиб, қуйидаги фанлардан имтиҳон топширилади: математика (оғзаки), она тили ва адабиётидан (иншо).

Ўқиш муддати 2 йилу 10 ой.

Қабул қилинганлар умумий тартибда ётоқхона билан таъминланадилар.

Адрес: Сирдарё область, Оқолтин район, Сардоба посёлкаси, Оқолтин гидромелиорация техникуми.

ТАЪСИС ЭТУВЧИ-АКЦИОНЕРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЎЗБЕКИСТОН АКЦИОНЕРЛАР ИННОВАЦИЯ БАНКИ ДИРЕКЦИЯСИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИКИ.

24 ноябрда

СССР ДАВЛАТ БАНКИ

акционерлик инновация банки Уставини

РЎЙХАТГА ОЛДИ

Рўйхат рақами 27. Уставга мувофиқ ўз вақтида аъзолик бадаллари ўтказишингизни сўраймиз.

Яна шуни ҳам маълум қиламизки, 20 декабрь куни соат 11.00 да Ўзбекистон Саноат қурилиш банки, мажлислар залида банкни таъсис этувчи акционерларнинг ЙИҒИЛИШИ бўлиб ўтади.

Кун тартиби жойларга юборилади.

Справкалар учун телефон: 33-63-54.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

ТАРИХ ИНСТИТУТИ

бўлимлар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўзбекистоннинг қадимги ва ўрта асрлар тарихи бўйича **илмий ходимлар ва кичик илмий ходимлар** (2);

социализм асосларини қуриш даврида Ўзбекистон тарихи бўйича **илмий ходим** (фан кандидати);

историография бўйича **катта илмий ходим** (фан кандидати).

Конкурс муддати — 20 декабргача.

Ҳужжатлар конкурслар тўғрисидаги низомга мувофиқ қуйидаги адресга жўнатилсин: 700083, Тошкент шаҳри, Ленин кўчаси, 41-уй.

Телефон: 33-40-86.

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«СВИТЯЗЬ» АТЕЛЬЕСИ

қуйидаги оптика механика асбобларини реализация қилади:

АК-IV автоколиматори,
УФ-281, УФ-283 қувватсизлантирувчилари,
ДФС-452 спектрографлари,
ИВС-28 генераторлари,
СЛ-12 стилоскоплари,
2Т2-5К, 2Т2, 2Т-30 теодолитлари,
Н-3 нивелирлари.

Телефон — 45-45-53.

БЕЛОМО

«СВИТЯЗЬ» КИНОФОТОАППАРАТЛАРГА ТЕХНИКА ХИЗМАТИ КЎРСАТИШ ВА КАФОЛАТЛИ РЕМОНТ ҚИЛИШ ФИРМАЛИ УСТАХОНАСИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмаси кўйлакбоп матоларнинг бир хил ўлчамли лахтакларини шартнома баҳосида

СОТИБ ОЛИШНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 716032, Наманган шаҳри, 4-микрорайон. Телефонлар: 2-52-84, 2-53-46.

Ташкилотларнинг раҳбарлари диққатига!

Ўзбекистон ССР халқ таълими министрлигининг

МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БОШ БОШҚАРМАСИ (Узглавснабторгпрос)

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар тугатиш комиссияси томонидан 1989 йил 5 январга қадар қуйидаги адресда қабул қилинади: 700027, Тошкент шаҳри, Ўқчи кўчаси, 123-уй.

Ўзбекистон ССР Меҳнат ва социал таъминот давлат комитети республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер, 1943 йилдан КПСС аъзоси

Қутбиддин ИЛЕСОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Нима? Қачон? Қаерда?

КИНО ВА ОШКОРАЛИК

● Ватанимиз пойтахти Москвада уюштирилган кино кунлари ана шундай мавзуга бағишланди. СССР Кинематографчилари союзи уюштирган ўзига хос маданият кунлари «Қайта қуриш ва ошкоралик даврида кино» деб аталди.

Бутуниттифоқ кўриги бир ой давом этди. Кўрикда томошабинлар янги фильмларни кўрдилар. Мамлакатимиз турли киностудияларининг ижодкорлари билан учрашдилар, фильмлар муҳокамасида қатнашдилар. Ўзбекистон кинематографчилари «Ўзбекфильм» студиясида ишлаб чиқарилган «Иккинчи давра бўйлаб» картинасини томошабинлар ҳукмига ҳавола этишди. Бутуниттифоқ кино кўриги СССР ташкил топганлигининг 66 йиллиги ва СССР Кинематографчилар союзининг V пленумига бағишланди.

Г. ХОБОТЬЕВ.

ДЎСТЛИК КЕЧАСИ

● «Бир оила фарзандларимиз». Ульянов районидаги Майманоқ қишлоқ клубида ўтказилган интернационал дўстлик кечаси ана шундай аталди.

Кечада шу қишлоқда яшаб, эл орасида обрў-эътибор қозонган турли миллат вакиллари, Улуғ Ватан уруши ветеранлари ва Афғонистон Демократик Республикасида ўз интернационал бурчини ўтаб қайтган солдат йигитлар иштирок этдилар.

Улуғ Ватан уруши қатнашчилари Ҳамдам Жўрақулов ва Жаббор Дилмуродовлар совет халқларининг биродарлиги ҳамда бу дўстликни мустаҳкамлаш учун Ватанни ҳимоя қилганликларини, ҳозир ҳам турли миллат вакиллари — қуролдош дўстлари билан хат ёзишиб турганликлари ҳақида гапириб бердилар.

Кечада СССР халқ маорифи аълочиси Моҳира Абдулина, рус аёли — Қаҳрамон она Шура Хўжақулова, Евгения Игнатьевна, Хазратқуловалар шу қишлоқда аҳиллик билан яшаб, меҳнат қилаётганликларидан фахрланиб гапиришди.

Кеча сўнгида Крупская номли ва «Ленинизм» мактаблари бадиий ҳаваскорлари концерт қўйиб беришди.

А. АИИЗОВ.

ЎЗБЕКИСТОН БЎЙЛАБ

● Гродно шаҳридаги «Прометей» поэзия клуби аъзолари «оқ олтин» ўлкаси бўйлаб «хаёлан» саёҳат қилдилар. Боиси, бу ерда ўзбек адабиётига бағишланган кеча ташкил этилди.

Ҳаваскор шоирлар Ўзбекистонга бағишланган шеърларини ўқиб беришди. Адабиёт тўгараги қатнашчилари эса Ғафур Ғулом, Шукрулло ва бошқа шоирларнинг шеърларидан парчалар ўқишди. Ўзбекистонда нашр этилаётган газета ва журналлар, китоблардан иборат кўргазма ташкил этилди. Бу ерда Белоруссияда нашр этиладиган «Полимия» ва «Моладосць» журналларида босилган ўзбек авторларининг асарлари билан танишиш мумкин эди.

Ю. КОМЯГИН.

МАДАНИЙ МАРКАЗ

● Кўп миллатли мамлакатимизда ўзига хос маданий марказларнинг таркиб топаётгани кўпчиликка маъқул келмоқда.

Украинанинг «Славутич», Арбатдаги грузинлар маданий марказлари фаолият кўрсатмоқда. Ёки бўлмаса, «Юсипайл» деб номланган арман-рус ҳамкорлигидан иборат ўзига хос маданият ўчоқлари ҳам гавжумлиги билан диққатга сазовор. Яқинда эса Москвада еврей маданияти жамияти ташкил этилди. «Шалом» еврей театри коллективи ташаббуси билан тузилган жамият советига 23 нафар киши аъзо бўлди.

З. СОЙФЕР.

ҲУШЁРЛИК

● Бухоро электр тармоқлари корхонаси маъмурияти Асил Шарипов билан Узоқ Эргашевни табриклаб, уларга қимматбаҳо эсдалик совғалари топширди.

Маълум бўлишича, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси А. Шарипов билан «Облагропромстрой»нинг иккинчи бирлашмаси қоровули У. Эргашев ҳушёрлик кўрсатишган. Улар иш куни тугашига яқин Газли шоссесини кесиб ўтадиган юқори кучланишли электр тармоқлари симёғочида ўт чақнаб, хавф-хатар юзага келганини пайқашган. Бунга сабаб безориларнинг электр изоляторини синдириб кетишгани бўлган. Ҳушёр отахонлар узилиб ётган электр токли симни кўриб, дарҳол йўл ҳаракатини тўхтатишга уринишган. Уларга кейинчалик ГАИ инспектори Т. Қодиров кўмаклашган. Ремонт бригадаси икки ярим соат мобайнида хавфни бартараф этган.

М. ЧУГУНОВА.

● Спорт

Баскетбол:

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЎЙИНЛАР

Европа кубоклари учун финалчилар ўртасида ҳал қилувчи учрашувлар бошланди. Чемпионлар кубоги учун курашаётган пойтахт армиячилари Италиянинг «Скаволини» клубига (63:71) имкониятни бой беришди. Кубок эгалари баҳсда Каунаснинг «Жальгирис» баскетболчилари Грециянинг АЕК клубини 108:98 ҳисобида мағлубиятга учратишди. «Корача» кубоги учун учрашувни Нидерландиянинг «Директбанк» командаси билан ўтказган Киевнинг «Строитель» коллективи 65:89 ҳисобида устун келди.

Волейбол:

СУСТКАШЛИК ОҚИБАТИ

Биринчи лига эркаклар командалари ўртасидаги мамлакат чемпионатининг дастлабки тур ўйинлари Москва, Одесса ва Тошкент шаҳарларида ўтказилди. Тошкент динамочилари «Куроаппаратура», «Калев» ва Ростов-Дон армиячилари билан куч синашдилар. Афсуски, волейболчиларимиз ўз майдонларида баҳс юритишганига қарамай, имкониятлардан тўлиқ фойдалана олмадилар. Сусткашликка йўл қўйиб, дастлабки тур ўйинларида ўз ҳисобларига бирорта ҳам очко ёзишолмадилар. Ваҳолонки, динамочилар олдида бу йилги мавсумда мавқени мустаҳкамлаш, мухлислар ишончини оқлаш, қолаверса, олий лигага йўлланма олишдек жиддий вазифа турибди. Ҳозирча эса «Политехник», Москва давлат университети коллективлари пешқадамлик қилишмоқда.

Сув тўпи:

КУЧЛИЛАР ҚАТОРИ

Тошкентдаги Митрофанов номли сув спорти саройида касаба союзлари кўнгилли спорт жамияти марказий Совети биринчилиги ўтказилди. Мусобақада олий ва биринчи лига коллективлари ўзаро баҳслашдилар. Тошкентнинг «Меҳнат» командаси ватерполчилари кучлилар қатори баҳслашиб, тўртинчи ўринни эгаллашди. Москва Давлат университети коллективи биринчи ўринни олди.

Велоспорт:

ЙИЛИГА ЯРИМ МИЛЛИОН

Қува районидаги Федченко темир йўл станцияси яқинида велосипед заводи қурилмоқда. Республикадаги бундай биринчи корхона Ҳиндистоннинг «Авон» фирмаси билан ҳамкорликда барпо этилмоқда. Келажакда ҳиндистонликлар ускунаси ва технологияси асосида беш хил кўринишдаги велосипед ҳамда велотренажёр ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Завод йилига ярим миллион дона маҳсулот берадиган бўлади.

«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 15 декабрда чиқади.

Редактор **Ў. УСМОНОВ.**

● Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

13 ДЕКАБРЬ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Оламга саёҳат. 10.05 — Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 11.05 — Янгиликлар. 11.15 — «Жен Эйр». Бадиий фильм. 2-серия. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — [illegible] 16.20 — «Кубанка» ашула ва рақс ансамблининг концерти. 18.45 — [illegible] тикболлари. 17.35 — «Қор ёққан олти кун». Бадиий фильм. 18.45 — Янгра, гармон!. 20.35 — «Жен Эйр». Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Фидойи шахслар. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.25 — [illegible] — «Экспресс» концерт ансамбли чалади.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 10.05 — Француз тили. 11.05 — ПТУ ўқувчиларига. 11.35 — География. 12.05 — Француз тили. [illegible] 14.40 — Ҳужжатли фильм. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 19.15 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.00 — Ритмик гимнастика. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Экранда Сибирь. 20.55 — Реклама. 21.00 — Музикали киоск. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Даъвогарлар ва жавобгарлар». Спектакль. 23.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ.I. 16.30 — Фильм-концерт. 17.30 — Эстетика [illegible] лари. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Эстрада концерти. 18.50 — Агросаноат: тажриба ва муаммолар. 19.20 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Инсон ва қонун. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Экран намойиш этади.

ЎзТВ.II. 19.30 — [illegible] Бадиий фильм. 1-серия. 20.45 — [illegible] Қишлов — масъулиятли давр. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Кино оламида.

РАДИО

Биринчи программа. 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Н. Алимахсумов куйлайди. 9.45 — Катталарга болалар ҳақида. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Адабий ўқиш. [illegible] ансамбли ижро этади. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Гулдаста. 15.50 — Партиявий иш: шакл ва услубларнинг янгиланиши. 18.15 — Мамлакатлар ва қитъалар бўйлаб. 18.30 — Ўзбекистон композиторларининг романслари. 19.20 — Фонотекамиз хазинасидан. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Қишлоқ меҳ[illegible] 22.45 — О. Одилов куйлайди. [illegible]

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари: 33-21-43, 32-53-16, 32-53-22, 32-53-21, 32-54-06.

Р. — 17783. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. А. — 286. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12